

Præsentationer: Tastevejledning med øvelser

Mediator 7

I denne tastevejledning lærer du de mest grundlæggende funktioner i præsentationsprogrammet Mediator.

Vejledningen gennemgår således kun en del af programmets faciliteter, hvilket fremgår af indholdsfortegnelsen herunder:

Introduktion.....	3
Om at arbejde i Mediator	3
Min første præsentation	3
Start af Mediator.....	3
En ny præsentation startes	4
Navngiv og gem din præsentation.....	6
Skærmsidens opbygning.....	6
En sides baggrundsfarve.....	7
Fortryd en handling.....	7
Et tekstfelt	7
Et overskriftsfelt	12
Et billede	14
Afprøv din præsentation	16
En ny side i præsentationen	17
Fremstilling af en knap	19
En selvkörende præsentation.....	24
Fremstilling af en tidslinje med automatisk sideskift.....	24
Animering af et objekt.....	29
Layout.....	35
Masterside	35
Oprettelse af en masterside	36
Fremstilling af skjulte felter – hotspots	38
Generering af distributionsfiler	43
CD-ROM (direkte)	43
EXE (direkte).....	44
CD-ROM (installation).....	44
Hjemmeside og Flash	45
Multimediakataloget	46
Øvelse: En Flashwebseite	47
Multimediakataloget	47
Sæt indhold på	49
Få vist dit indhold	50

Animer med lyd – juhoo!	50
Gem som Flashside	51
Lyd	51
Tekniske forudsætninger for at arbejde med lyd	51
Lydoptager.....	52
Afspilning af musik under en præsentation	55
Direkte fra cd	55
Konvertering af lyd og video.....	56
Brug af streaming video og audio.....	57
Mediator på nettet – fordybelse	58
Her er det smartest at orientere sig i starten	58
Et par overordnede artikler	58
Gode artikler om brugen af multimedier	58
Om planlægningen.....	58

Introduktion

Vi vil fremstille en præsentation. Det er den, der arbejdes på gennem næsten hele tastevejledningen.

Præsentationen er ikke specielt køn. Formålet med præsentationen er at få nogle funktioner præsenteret og sat på.

Tastevejledningen kommer ikke ind på det vigtigste ved fremstillingen af en multimediepræsentation: hele planlægningsprocessen (formål, målgruppe, indhold, struktur, design, navigation, pædagogisk scenarie, brugbarhedsanalyse osv.) – for slet ikke at tale om alle de didaktiske overvejelser, man kunne gøre sig ved brug af et sådant værktøj (hvad betyder hypertext for læringen; hvad med graden af interaktivitet osv.?).

Om at arbejde i Mediator

Mediator er et program, der arbejder med sider. Der er ikke et krav om linearitet; man siger også, at programmet er nonlinear.

På siderne har man objekter. Alle sider og objekter kan tildeles begivenheder og handlinger. Mediator er meget museorienteret. Man trækker og slipper, og man højreklikker meget.

Det nye i Mediator 7.0 Pro er muligheden for eksport til Flashwebsider og muligheden for at uploade til en gratis portal med websider, der følger med alle 20-brugerlicenser. Uploadfunktionaliteten vil ikke blive gennemgået her.

Det kan på det kraftigste anbefales, at man anvender hjælpefunktionen i Mediator. Hjælpefunktionen er ganske omfattende og dækker mange specielle spørgsmål.

Min første præsentation

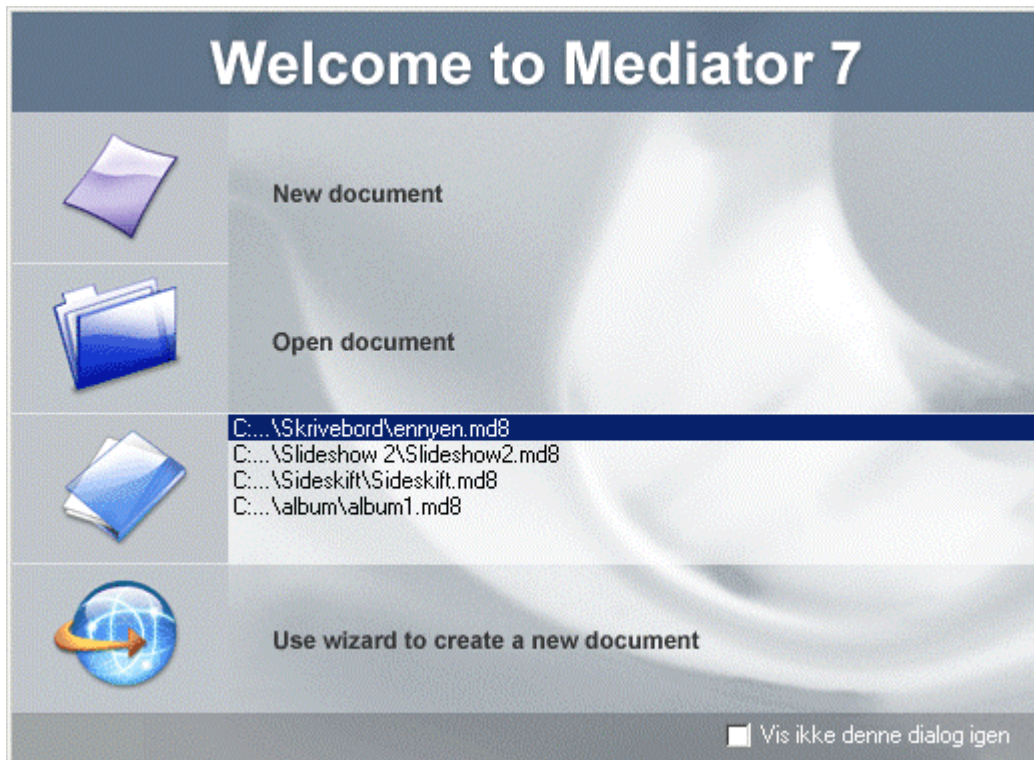
Start af Mediator

Præsentationsprogrammet Mediator kan startes på følgende måde:

- Klik på Startknappen i skærmens nederste venstre hjørne
- Find med musen menupunktet: Programmer.
- Fortsæt med musen over på punktet: MatchWare
- Klik på Mediator 7.0 Pro
- Klik på punktet Mediator.

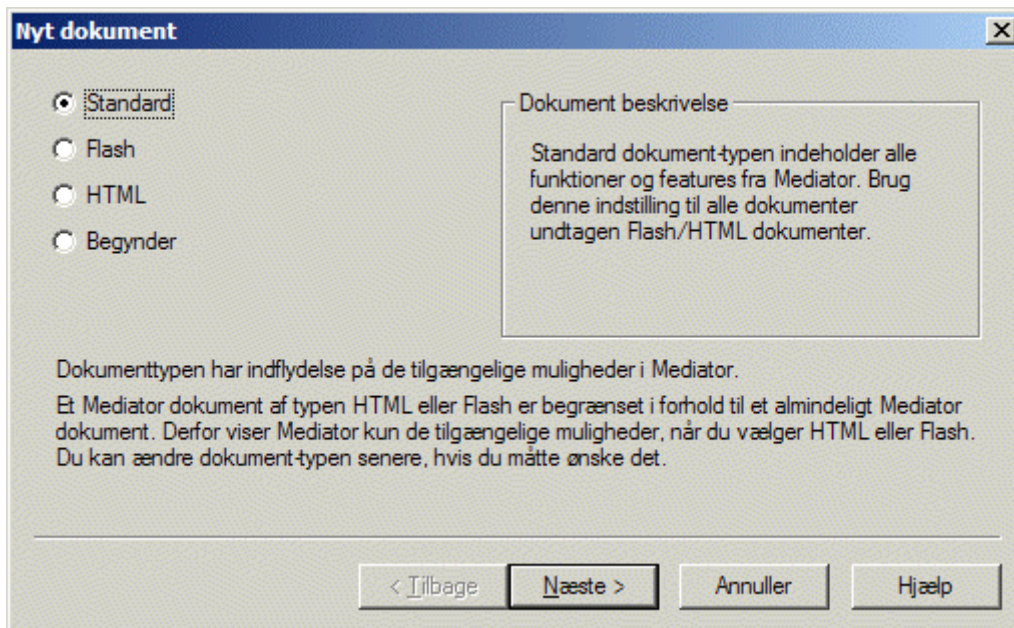
Programmet startes nu, og du får følgende skærm-billede:

- Klik på New document

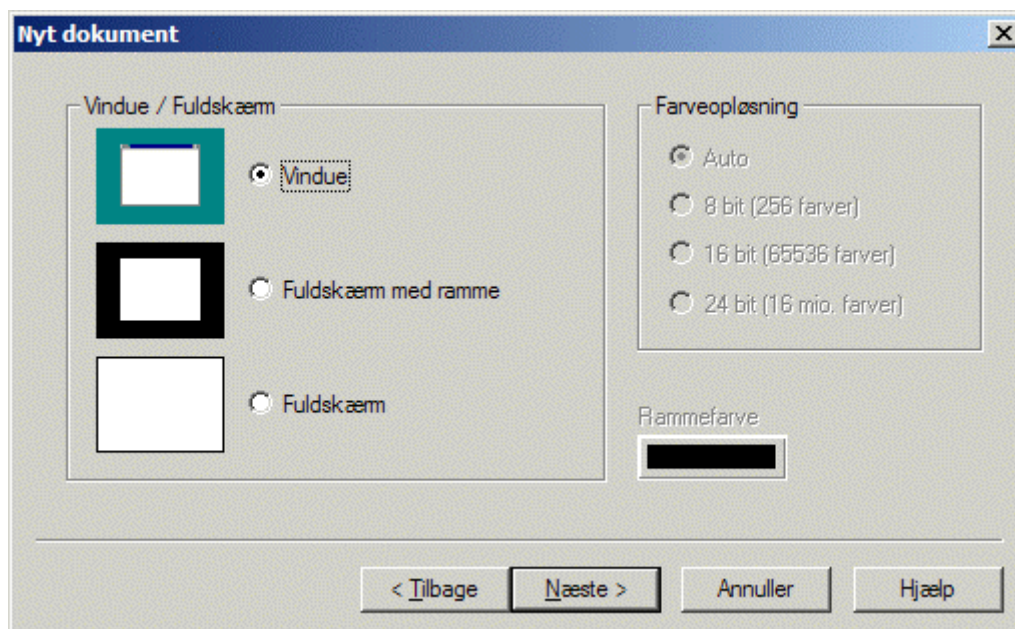
En ny præsentation startes

- Klik på knappen Næste:

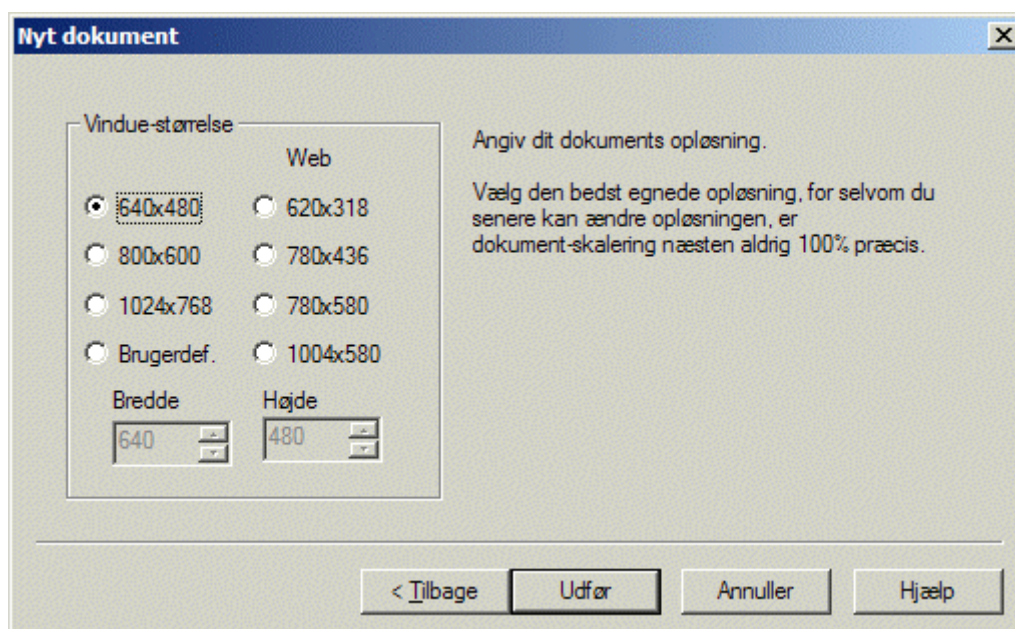

- Klik på knappen Næste:

Vi vælger Vindue for at være sikre på, at brugere med mindre skærme kan se vores præsentation.

- Sørg for, at der er klikket i vinduesstørrelse 640x480 af samme grund.
- Klik på Udfør:

Mediator er nu klar til vores præsentation. Men først lidt om skærmsidens opbygning. Inden da kan du evt. navngive og gemme din præsentation.

Navngiv og gem din præsentation

En præsentation gemmes – som ved de fleste andre programmer – på følgende måde:

- Klik på ikonen for Gem i standardværktøjslinjen, hvorefter vinduet Gem åbnes
- Find den mappe, hvori præsentationen skal gemmes
- Skriv navnet på din præsentation
- Klik på Gem.

Tip: Næste gang du skal gemme præsentationen, kan du blot trykke på Ctrl+s eller klikke på ikonen Gem.

Skærmsidens opbygning

Øverst på siden ses menuen. Fil, Dokument osv.

Nedenunder er der placeret en fast standardværktøjslinje med en lang række ikoner.

Nedenunder er der en flydende "værktøjskasseværktøjslinje".

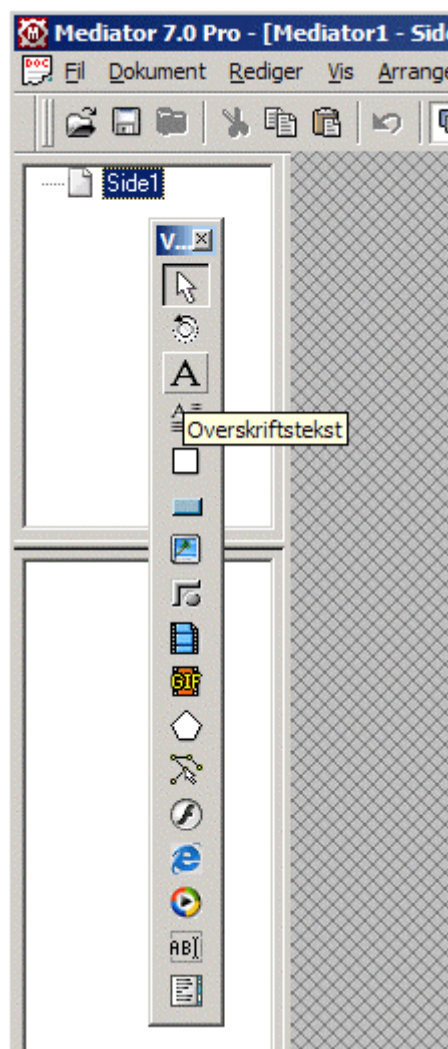
Ikonernes funktioner vises på en lille gul seddel, som fremkommer, når musen placeres på dem og holdes stille et øjeblik.

Værktøjslinjerne kan flyttes rundt på skærmen med musen:

- Den faste flyttes ved at klikke med musen på de to lodrette linjer foran den første knap. Hold musetasten nede og træk den fx ud på skærmen.
- Den flydende flyttes ved at klikke med musen på den blå titellinje. Hold musetasten nede og træk den hen, hvor du vil have den.

Du kan vise/skjule dine værktøjslinjer i Vismenuen:

- Klik på Vis i menulinjen
- Klik på Værktøjskasse eller Standard. Afmærkningen forsvinder og værktøjslinjerne fjernes fra skærmen
- Værktøjslinjerne vises igen ved at sætte afmærkningerne i Vismenuen.

En sides baggrundsfarve

- Klik på Sidefarveikonen i standardværktøjslinjen

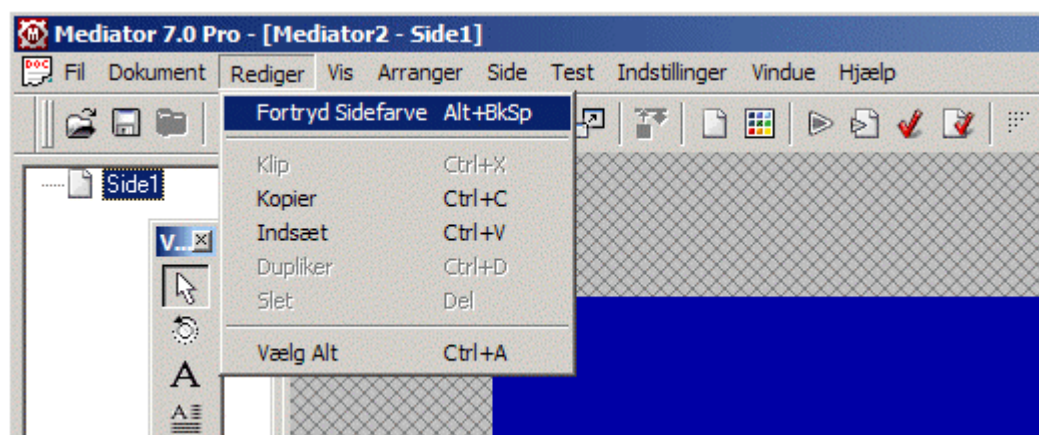
- Vælg en farve med et klik
- Klik på OK.

Fortryd en handling

Ligesom mange andre programmer har Mediator en fortrydfunktion.

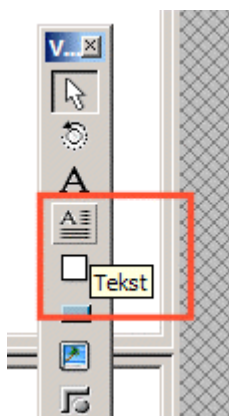
- Vælg Rediger|Fortryd
- Sæt en Sidefarve på igen.

Et tekstfelt

Alle tekster i præsentationen skal placeres i et tekstfelt.

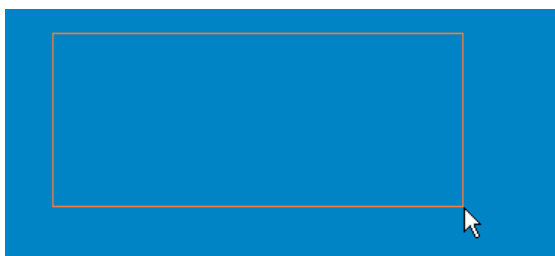
- Klik på værktøjet Tekst i værktøjskassen:

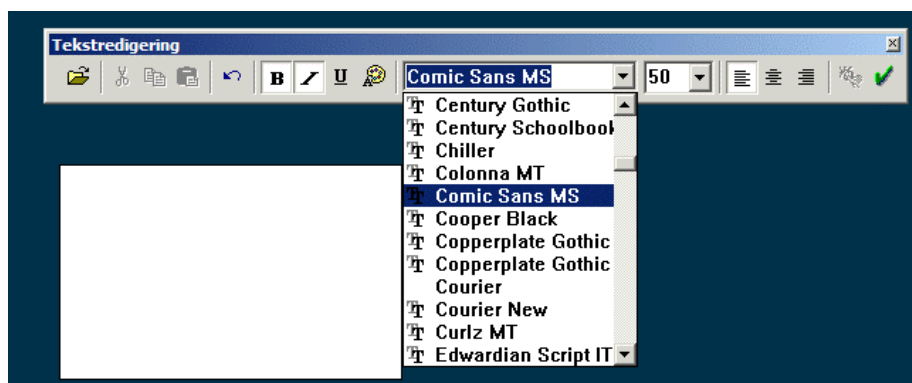
- Musens form ændres nu til:

- Klik og træk, mens du holder musetasten nede

- Vælg en skrifttype, en størrelse og en form
- Skriv "side 1"
- Klik på det grønne flueben, når du er klar til at vende tilbage til Mediator:

Ændring af tekstens skrifttype, farve og justering

Tekstens skrifttype, farve og justering ændres på følgende måde:

- Dobbeltklik med musen inde i tekstfeltet. Nu ændres skærmen til editorskærmen
- Markér med musen den del af teksten, der skal have en anden skrifttype
- Vælg en ny skrifttype til den markerede tekst i Tekstredigeringslinjen
- Klik på Farveikonet: . Nu åbnes et Farvevindue
- Vælg en farve ved at klikke på den
- Klik på OK for at lukke Farvevinduet
- Klik på ikonen Centrér i værktøjslinjen
- Luk Editorskærmen ved at klikke uden for tekstfeltet.

Flytning af et tekstfelt

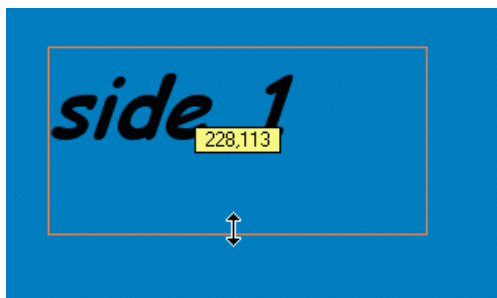
Et tekstfelt flyttes på følgende måde:

- Kontrollér, at tekstfeltet er aktivt (klik én gang på tekstfeltet), dvs. forsynet med otte håndtag
- Placer musemarkøren oven på tekstfeltets kant. Musen ændrer form til en hånd
- Hold den venstre museknap nede, mens musen flyttes. Træk feltet hen, hvor det skal placeres
- Slip musen.

Ændring af et tekstfelts størrelse

Størrelsen på et tekstfelt ændres på følgende måde:

- Kontrollér, at tekstfeltet er aktivt
- Placer musemarkøren oven på et af de otte håndtag. Musen ændrer form til en dobbeltpil
- Hold den venstre museknap nede, mens musen flyttes
- Slip musen.

Tip: Hvis der trækkes i et af håndtagene i hjørnerne, forbliver forholdet imellem tekstfeltets bredde og højde det samme.

En lang tekst i et tekstfelt

Hvis der skal placeres meget tekst, kan det være vanskeligt at skrive det direkte i Mediator. I stedet kan du gøre følgende:

- Indlæs teksten i tekstfeltet

eller

- Skriv teksten i et tekstbehandlingsprogram, som du kender
- Markér teksten
- Kopier teksten
- Skift til Mediator
- Når markøren er placeret i tekstfeltet: Klik på ikonen Sæt ind i værktøjslinjen. Nu kopieres teksten til tekstfeltet.

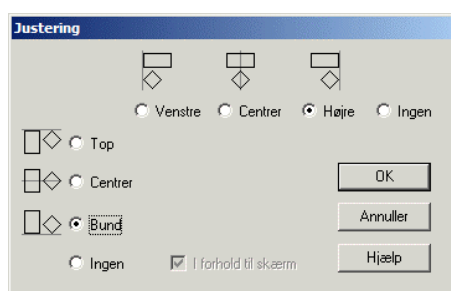
Et tekstfelts placering på siden (justering)

Et tekstfelt kan centreres på skærmsiden på følgende måde:

- Klik på tekstfeltet for at gøre det aktivt
- Vælg Arranger|Justering:

- Juster som vist:

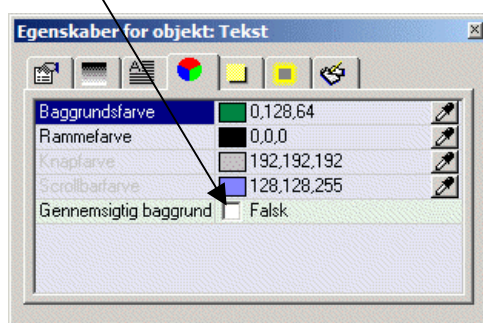

- Klik OK.

Ændring af et tekstfeltets baggrundsfarve

Tekstfeltets baggrundsfarve ændres på følgende måde:

- Kontrollér, at tekstfeltet er aktivt, dvs. forsynet med otte håndtag
- Højreklik på tekstfeltet. Nu åbnes en menu
- Klik på Egenskaber i menuen. Nu åbnes det vindue, der kan benyttes til at formatere tekstfeltet
- Klik på fanebladet Farve. Nu vises det faneblad, der benyttes til at bestemme farver til tekstfeltet
- Fjern med et museklik hakket ved Gennemsigtig baggrund:

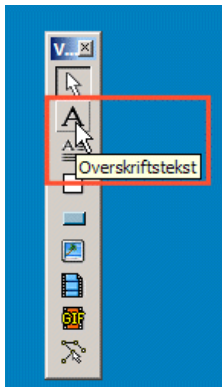
- Klik nu på Farven ved Baggrundsfarve. Du får nu farvevælgeren frem
- Klik på den farve, du vil bruge
- Klik OK for at lukke farvevælgervinduet
- Klik på Pipetteværktøjet ved Rammefarve. Du kan nu "samle en farve op"
- Markøren ændres til en pipette. Find den farve, du vil samle op. Klik på den:

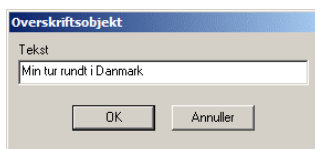
- Luk vinduet med Egenskaberne for tekstfeltet ved at klikke på krydset
- Gør tekstfeltet inaktivt: klik med musen uden for tekstfeltet.

Et overskriftsfelt

- Klik på værktøjet Overskriftstekst i værktøjskassen:

- Klik et sted på baggrunden
- Skriv en overskrift i vinduet, der kommer frem:

- Klik OK.

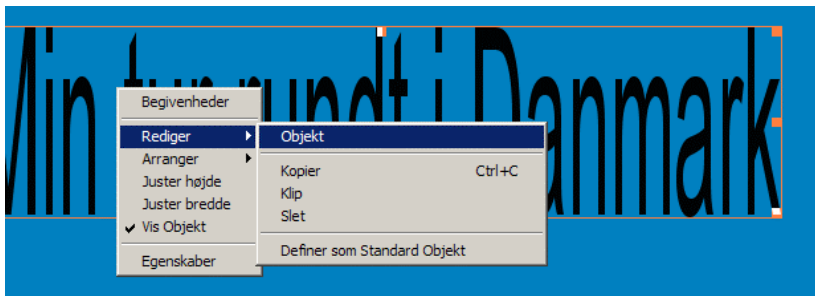
Øvelser

- Flyt feltet: klik og træk (hånd)
- Gør feltet større: klik og træk (håndtag).

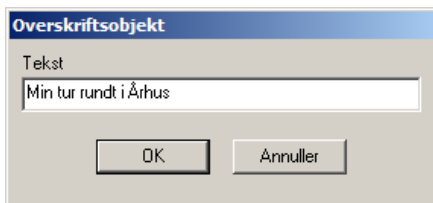
Rediger teksten – hvis du har skrevet forkert

Du kan rette i overskriftsfeltets tekst på følgende måde:

- Højreklik på overskriftsfeltet
- Vælg Rediger|Objekt:

- Skriv din nye tekst:

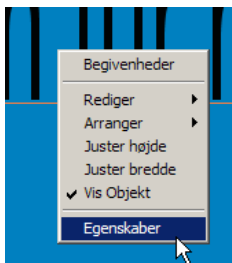

- Klik OK.

Egenskaberne for et overskriftsfelt

Hvis vi skal ændre overskriftens farve og andet, skal vi bruge egenskabsvinduet.

- Højreklik med musen inde i overskriftsfeltet
- Klik i den menu, der kommer under Egenskaber:

- Klik på fanebladet A:

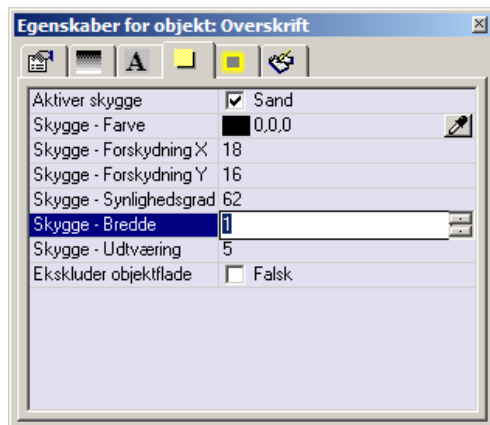

I dette vindue kan du klikke inde i feltet og bl.a. ændre teksten, skrifttypen og tekstfarven.

- Giv din overskrift en ny farve.

På de to faner efter fanebladet A, kan du lægge skygge og lyseffekt på din overskrift:

- Sæt begge effekter på
- Sæt fx værdierne for skygge som vist:

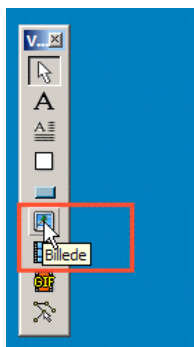

- Centrér din overskrift med Arranger|Justering.

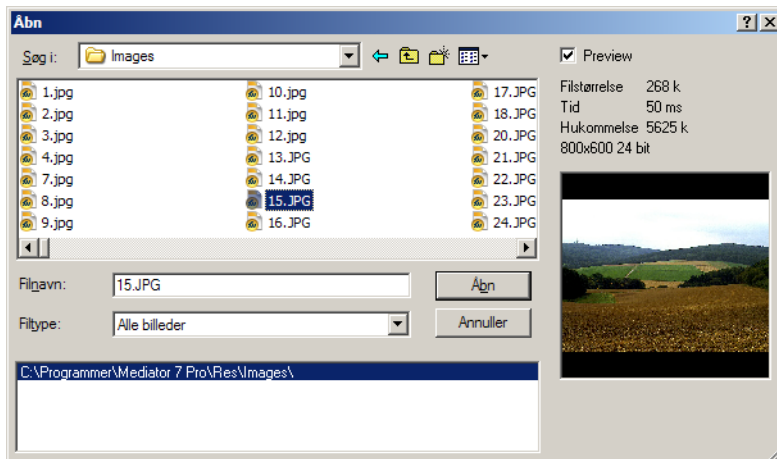
Et billede

Placering af et billede på en skærmside foregår på følgende måde:

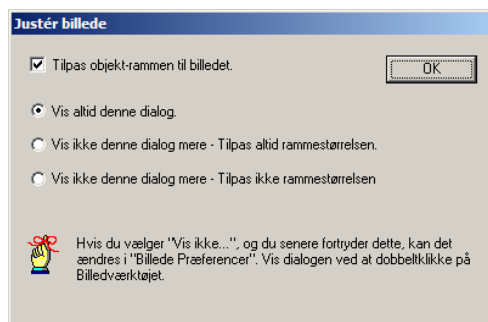
- Klik på værktøjet Billede i værktøjskassen:

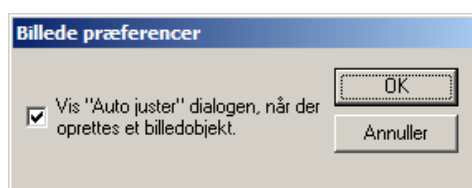
- Musen form ændres til:
- Klik med venstre museknap et sted på din baggrund. Nu skiftes til vinduet Åbn:

- Det kan være hensigtsmæssigt at få et Preview af billedet, inden det indlæses. Dette sikres ved at afmærke feltet Preview
- Markér billedfilen 15.JPG med et museklik. Læg mærke til de oplysninger om billedfilen, der er placeret lige over Previewvinduet
- Klik på Åbn for at hente billedet og lukke vinduet Åbn
- Klik på OK, hvis billedrammen skal tilpasses det valgte billede. På denne måde justeres billedrammen til dimensionerne på det valgte billede:

- Hvis dette vindue ikke vises, kan en tidligere bruger af programmet have afmærket et af de to felter med Vis ikke denne dialog mere. Hvis vinduet ønskes vist, dobbeltklikkes på Billedikonen i Værktøjsrammen
- Klik i feltet ud for Vis Auto juster dialogen

- Klik på OK.

Flyt billedet

Billedet flyttes på følgende måde:

- Kontrollér, at billedfeltet er aktivt – klik på tekstfeltet
- Placer musemarkøren oven på billedfeltets kant. Musen ændrer form til en hånd
- Hold den venstre museknap nede, mens musen flyttes. Træk feltet hen, hvor det skal placeres
- Slip musen.

Ændring af billedets størrelse

Størrelsen på billedet ændres på følgende måde:

- Kontrollér, at billedet er aktivt
- Placer musemarkøren oven på et af hjørnehåndtagene. Musen ændrer form til en dobbeltpil
- Hold den venstre museknap nede, mens der trækkes indad eller udad
- Slip musen.

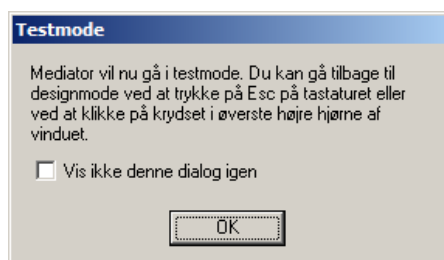
Øvelser

- Tjek billedets egenskaber (højreklik)
- Sæt en lyseffekt på, gul eller hvid.

Afprøv din præsentation

Under fremstillingen af præsentationen, bør den afprøves med jævne mellemrum. Dette gøres på følgende måde:

- Tryk på F5-tasten. Nu skiftes fra designvinduet til testvinduet for at afvikle præsentationen. Der vises følgende vindue:

- Klik Ok
- Luk din test på krydset i testvinduet's højre hjørne. Du kommer nu tilbage til din præsentation.

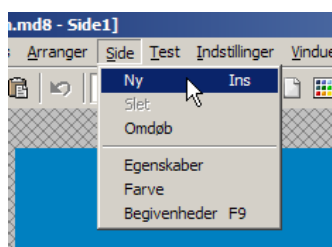
Tip: Hvis præsentationen skal afprøves fra en bestemt side, så tryk på F6-tasten. Så startes præsentation fra den side, der vises på skærmen.

Man kan også klikke på Test side-ikonen i Standard-værktøjslinjen:

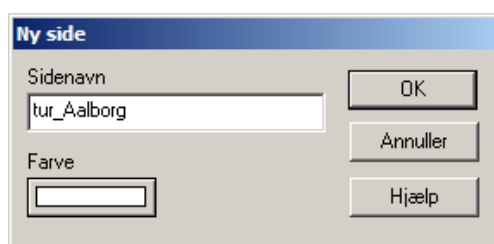
En ny side i præsentationen

- Vælg Side|Ny

- Skriv sidens navn
- Klik OK.

Der må ikke være mellemrum i sidenavn.
Benyt i stedet tegnet: _

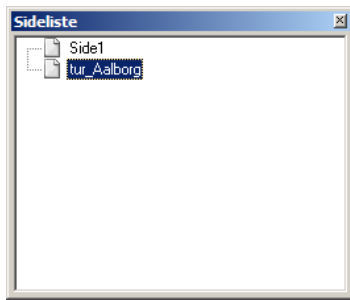

Skift imellem siderne

Der skiftes imellem siderne i editor-mode på følgende måde:

- En side frem: Tryk på Page Down-/PgDn-tasten
- En side tilbage: Tryk på Page Up-/PgUp-tasten.

Desuden kan Sidelistevinduet benyttes:

- Klik på navnet på den side, der skal skiftes til. Der skiftes til siden, således at siden kan ses under Sidelistevinduet.

Tip: Hvis ikke Sidelistevinduet vises, så klik på Sidelisteikonen i Standardværktøjslinjen.

Øvelser

- Skift til side 1. Hvilken farve valgte du til sidens baggrund?
- Skift til side 2, sæt farven på.

Kopiering af objekter

På samme vis som i tekstbehandling kan både tekstfelter, billedrammer og knapper med de tilhørende begivenheder kopieres og indsættes på den samme eller på en anden side.

Dette gøres på følgende måde:

- Markér med musen objektet (tekstfelt, billedramme, knap), således at det bliver aktivt
- Klik på Kopiér-ikonen i standardværktøjslinjen. Nu er objektet placeret i udklipsholderen
- Skift evt. til en anden side
- Klik på Sæt ind-ikonen.

Hvis der er blevet skiftet til en anden side, bliver objektet placeret på det samme sted. På denne måde vil knapper med samme begivenhed blive placeret på det samme sted på forskellige sider.

Hvis der ikke er blevet skiftet side, vil kopiobjektet blive placeret lige oven på originalen. Kopien kan derefter flyttes rundt på siden.

Øvelser

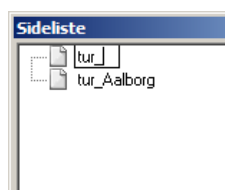
- Kopiér Overskriftsfeltet, sæt feltet ind på side 2, ændr teksten til: "Min tur rundt i Aalborg" (højreklik og vælg Egenskaber)
- Kopiér sidetallet og ændr teksten til "Side 2" (dobbeltklik)

- Kopiér også billedet fra side 1 til side 2 og skift det ud (dobbeltklik).

Ændring af en sides navn

Hvis en side skal have et andet navn, gøres dette på følgende måde:

- Find og klik på sidens navn i Sidelistevinduet, således at siden er markeret
- Dobbeltklik på sidens navn. Der bliver nu mulighed for at skrive et nyt sidenavn:

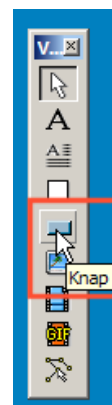
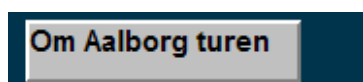

- Foretag rettelsen i sidens navn
- Klik uden for sidens navn (eller tryk på Enter-tasten).

Fremstilling af en knap

I præsentationen navigeres bl.a. vha. tryk på knapper. En knap fremstilles på følgende måde:

- Klik på værktøjet Knap i værktøjskassen. Markøren ændrer form
- Klik med den venstre museknap et sted på skærmen
- Knapeditoren åbnes og knappen placeres på skærmen
- Giv knappen et navn:

- Klik med musen uden for knappen. Nu skifter skærmen tilbage.

Tip: Åbn knapeditoren med et dobbeltklik på knappen. Nu skifter skærmen igen, og knappen vises med tilhørende tekst. Nu kan knappens tekst rettes.

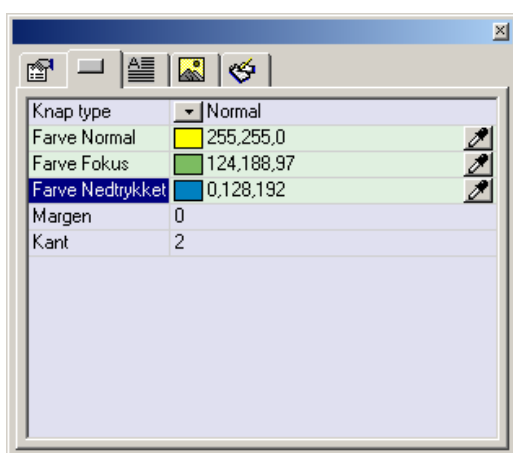
Øvelser

- Tilpas knappens størrelse til teksten (hjørnehåndtag)
- Flyt knappen hen, hvor du vil have den (hånd).

Ændring af en knaps farve

Knappens farve ændres på følgende måde:

- Kontrollér, at knappen er aktiv
- Højreklik på knappen
- Nu vises en lokalmenu for knapperne
- Vælg Egenskaber. Nu vises knappens Egenskabsvindue
- Klik på fanebladet Knap. Nu vises et faneblad, hvor knappens farver kan vælges
- Sæt farverne som vist (brug evt. pipetteværktøjet):

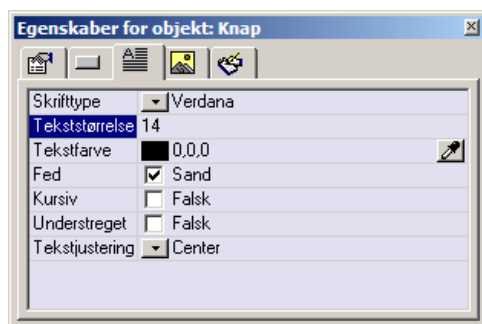

- Klik uden for knappen
- Luk Egenskabsvinduet
- Test dokument
- Prøv at klikke på din knap
- Luk Testvinduet.

Ændring af knaptekstens font

Hvis teksten på knappen skal have en anden font, skal Egenskabsvinduet også benyttes:

- Højreklik på knappen
- Vælg på Egenskaber
- Vælg fanebladet Tekst
- På dette faneblad kan Skrifttype, Størrelse og Farve samt Typografi (dvs. Fed, Kursiv og Understreget) vælges
- Vælg som vist (Verdana, 14)
- Luk vinduet ved at klikke på krydset i Egenskabsvinduet's øverste højre hjørne

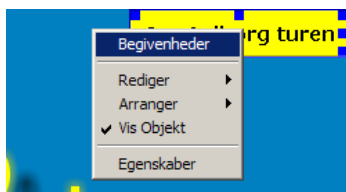

Tip: Ved at afmærke et af de ni felter i området Justering kan man bestemme, hvorledes teksten skal placeres på knappen.

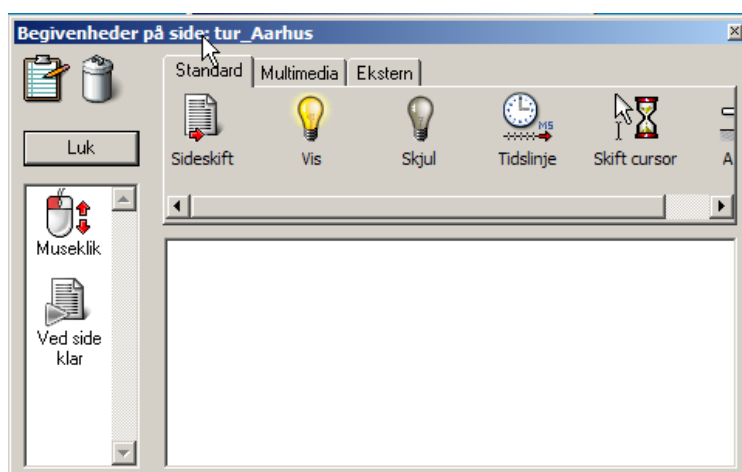
En begivenhed

I Mediator kaldes det, der skal ske, når der trykkes på fx en knap eller et andet objekt, for en begivenhed. Begivenheden tilknyttes objektet på følgende måde:

- Aktivér den knap, der skal have tilknyttet en begivenhed
- Højreklik. Nu vises lokalmenuen for knapperne:

- Vælg Begivenheder.
Nu vises følgende Begivenheder:

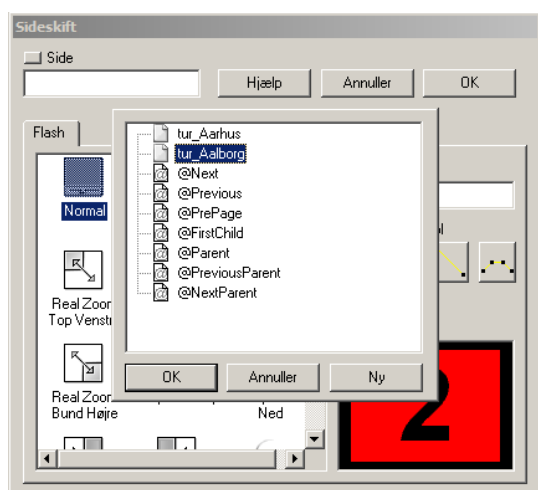

Hvis begivenheden skal være et sideskift ved et museklik, skal følgende gøres:

- Klik og træk Museklikikonen ind i det hvide felt
- Klik og træk Sideskiftsikonen ind efter Museklikikonen i det hvide felt.

Valg af side, der skal skiftes til

- Vælg med et klik Aalborgsiden
- Klik OK.

Tip: Siderne med navnene @Next og @Previous er betegnelserne for de sider, der er placeret lige efter og lige før den aktuelle side på Sidelisten. Ved at benytte disse sidenavne i begivenheder opnås følgende fordele:

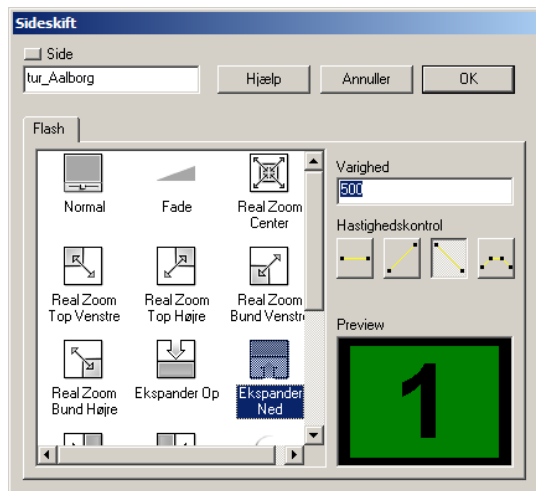
- 1: Hvis der indskydes en side imellem to andre, skal der ikke ændres i henvisningen til siden i begivenheden.
- 2: Knappen med den tilhørende begivenhed kan kopieres og genbruges på andre sider.

Valg af effekt ved sideskift

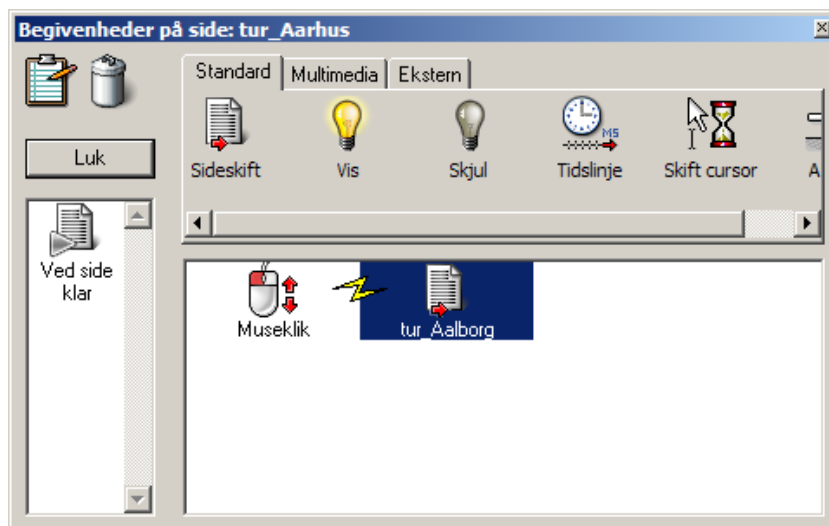
Vælg en af de mange effekter ved sideskift. Når effekten er valgt, vises den i feltet Preview.

I felterne Varighed og Hastighedskontrol kan man indstille effekten.

Klik på OK for at lukke Gå til side-vinduet.

Nu bør det store vindue indeholde følgende begivenhed (vist med ikoner):

- Klik på knappen Luk for at afslutte Begivenheder til objektvinduet.

Tip: En ikon slettes fra det store felt ved at markere det med musen og derefter trække det op i skraldespanden.

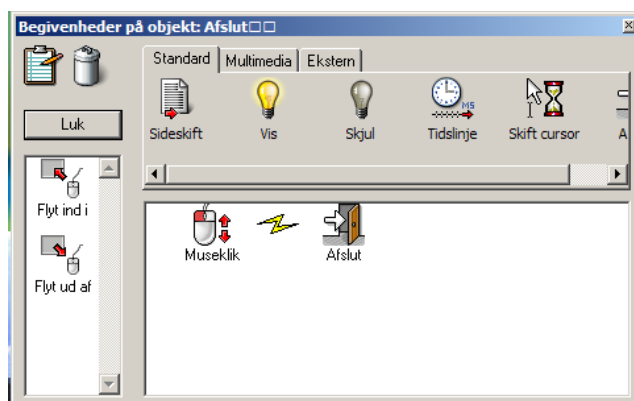
Øvelser

- Kopiér knappen fra side 1 til side 2
- Ret teksten "Om Aalborgturen" til "Om Århussturen" (dobbeltklik)
- Slet sideskiftet på knappen og sæt et sideskift på, der skifter til Aalborgsiden
- Gem og test din præsentation.

En stopknap

Det er altid en god idé at lave en afslutknap, så brugeren har mulighed for at stoppe, når han/hun har lyst:

- Lav en knap på side 2
- Knappen skal kunne afslutte præsentationen med et klik.

En selvkørende præsentation

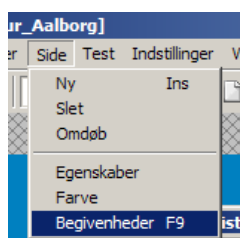
Når præsentationen skal benyttes som et diasshow, hvor siderne skifter efter et bestemt tidsinterval, skal man i Mediator benytte en tidslinje.

Tidslinjen kan benyttes til at styre et sideskift eller andre begivenheder, der skal foregå efter et tidsinterval.

Vi arbejder videre på præsentationen fra det foregående afsnit. Du skal stå på side 1 i din præsentation.

Fremstilling af en tidslinje med automatisk sideskift

- Vælg Side|Begivenheder (eller tryk på F9-tasten)

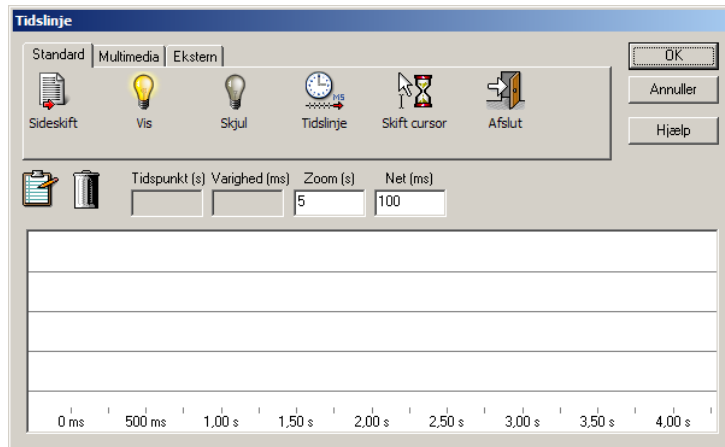

- Klik og træk Ved side klar-ikonen ind i det store felt
- Klik og træk Tidslinjeikonen ind i det store felt (ikonen findes på Standardfanebladet).

Nu åbnes endnu et vindue: Tidslinjevinduet.

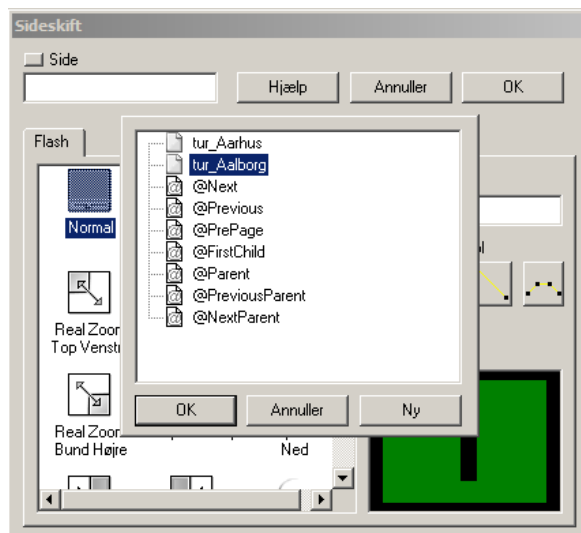
I dette vindue beskrives de begivenheder, der skal styres efter tidslinjen. Når begivenheden er et sideskift, gøres følgende:

- Benyt vinduets rullepanel til at skubbe tidslinjen, indtil det ønskede tidspunkt kan ses, fx 3 sek.
- Klik og træk Sideskiftikonen til tidslinjen og placer den på en af de vandrette streger over det tidspunkt, hvor der skal ske et sideskift:

Nu åbnes et vindue: Sideskiftvinduet:

- Klik på side 2
- Klik på OK:

Tip: Hvis præsentationen skal anvendes som diasshow, kan siden med navnet @Next med fordel anvendes. Ved at benytte dette sidenavn, skiftes til den næste side på Sidelisten.

- Vælg den effekt, der skal benyttes ved sideskiftet
- Klik på OK for at lukke Sideskiftsvinduet
- Klik på OK for at lukke Tidslinjevinduet.

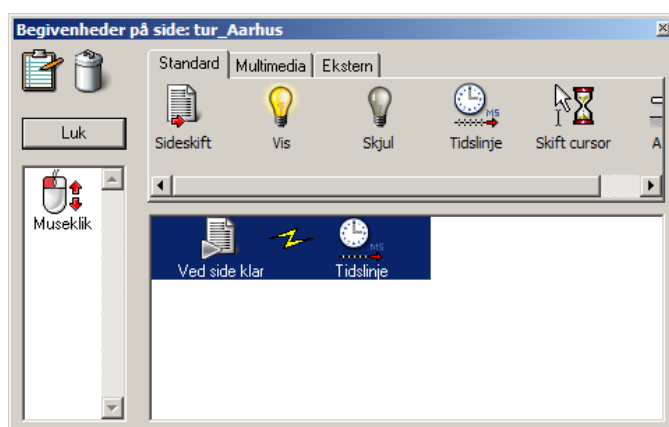
Nu er begivenheden fremstillet.

- Klik på Lukknappen for at lukke Begivenheder til side-vinduet.

Kopiering af begivenhed

Hvis den samme begivenhed skal benyttes flere steder, kan den med fordel kopieres:

- Skift til den begivenhed, der skal kopieres. I det følgende eksempel benyttes det automatiske sideskift, der er fremstillet i det foregående afsnit
- Vælg Side|Begivenheder
- Hold Shifttasten nede, mens de ikoner, der skal kopieres, markeres med musen:

- Hold Ctrl-tasten nede og træk med musen de markerede ikoner op på Udklipsholderen.

Læg mærke til, at musemarkøren ændrer form til: En pil med +-mærke. Nu er begivenheden kopieret til udklipsholderen.

- Luk Begivenhedervinduet
- Skift til den side, hvortil der skal kopieres
- Placer musens markør på Udklipsholderen
- Klik og træk fra Udklipsholder ned i det store felt. Begivenheden kopieres nu fra udklipsholderen til feltet
- Ret evt. begivenheden
- Klik på Lukknappen for at lukke Begivenheder-vinduet.

Øvelser

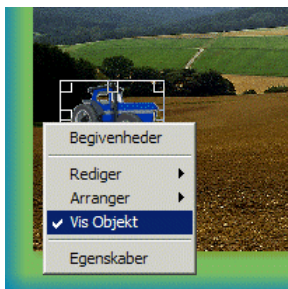
- Ret den netop kopierede sidebegivenheds sideskift

- Slet det inde under Tidslinjeikonet og indsæt et nyt sideskift, der skifter til den rigtige side
- Gem og test din præsentation.

Skjule objekt

Hvis et objekt – fx tekstfelt, et billede eller en knap – skal vises efter et stykke tid, skal det først skjules. Det gøres på følgende måde:

- Klik på objektet, således at det er aktivt
- Højreklik. Nu vises menuen for det aktive objekt
- Vælg Vis Objekt. Afmærkningen fjernes. Der ses kun en ramme om objektet.

Tip: Hvis du vil have vist objektet igen:

- Aktivér objektet
- Højreklik
- Vælg Vis Objekt. Nu bliver objektet synligt igen.

Vise objekter vha. en begivenhed

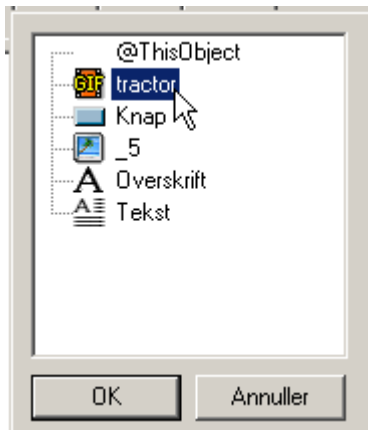
Et objekt kan vises vha. en begivenhed. Dette kan ske ved et sideskift, dvs. når siden er opbygget, eller ved tryk på en knap.

Når en begivenhed skal vise et objekt, gøres det på følgende måde:

- Hvis ikke du har et objekt, du vil bruge, så indsæt et nyt, fx et animeret GIF-billede
- Højreklik på billedet og åbn Begivenhedervinduet
- Vælg, hvad der skal udføres, inden objektet vises, fx Ved Start. Træk Ved Start-ikonet ind i det store felt
- Træk Visikonet fra Standardfanebladet til det store felt. Nu åbnes Vis objekt-vinduet
- I dette vindue skal der foretages to valg:
  - A: Valg af objekt, der skal vises
  - B: Valg af effekt

A: Valg af objekt, der skal vises:

- Nu åbnes en liste over de objekter, der findes på skærmsiden
- Klik på firkanten til venstre for det Objekt, du vil have vist
- Klik på OK for at lukke dette vindue. Navnet på objektet vises nu i feltet Objekt.

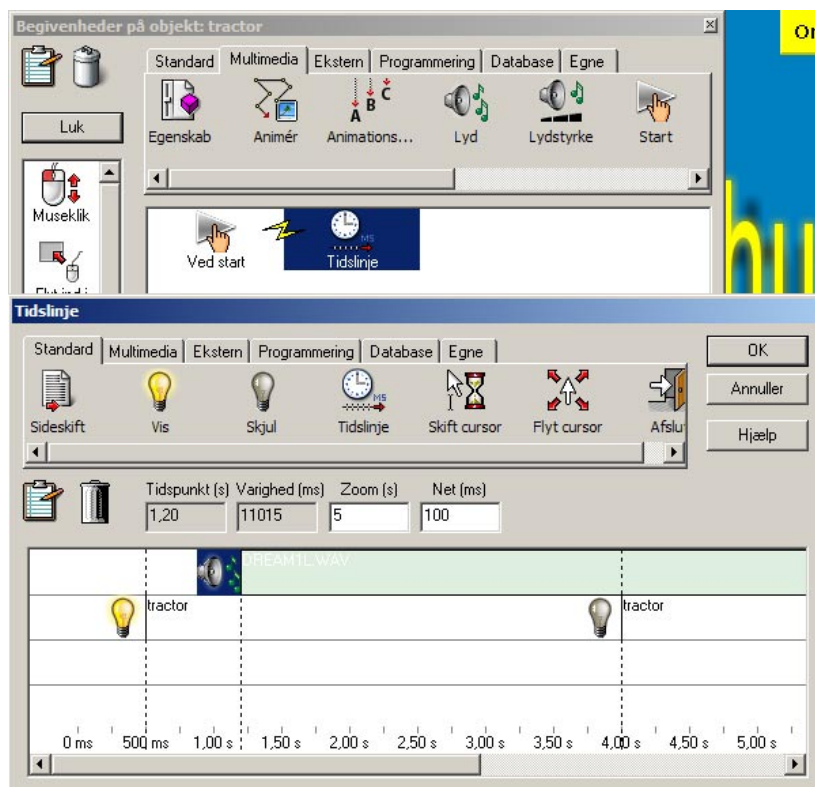

B: Valg af effekt:

- Vælg en af de mange effekter ved Vis objekt. Når effekten er valgt, vises den i feltet Preview
- I felterne Varighed og Hastighedskontrol kan man indstille effekten
- Man kan nu se navnet på det valgte objekt under Visikonen. Klik på OK for at lukke vinduet Vis objekt
- Klik på Lukknappen for at lukke Begivenhedervinduet.

Tip:

Man kan også benytte en tidslinje til at vise og skjule objekter.

Ovenstående tidslinje indeholder følgende begivenheder:

1. Viser objektet tractor efter 1 sekund,
2. Starter afspilning af en lydfil efter 1,2 sekund
3. Skjuler objektet tractor igen efter 4 sekunder.

Tip: Hvis du ikke har alle begivenheder i Begivenheder-vinduet:

- Vælg Dokument|Egenskaber
- Vælg Type|Standard.

Du kan skalere Begivenhedervinduet ved at placere musepilen på en af dens sider (indtil den skifter til en dobbeltpil) og derefter trække med musen.

Animering af et objekt

Objekter kan bevæge sig hen over skærmen. Dette kræver, at du har følgende:

1. Et objekt, der skal animeres
2. En animationssti, som objektet skal bevæge sig ad
3. En begivenhed, der sammenknytter objektet og animationsstien.

1. Et objekt, der skal animeres

Sæt et objekt, der skal animeres, på siden. Det kan fx placeres i det ene hjørne af skærmen.

- Aktivér objektet
- Højreklik
- Klik på linjen Vis objekt. Nu er objektet skjult. Det vil derfor ikke blive vist, når siden vises.

2. En animationssti, som objektet skal bevæge sig ad

- Klik på Værktøjet Animationssti i værktøjskassen:

Nu skifter skærmen udseende, og der vises en ny værktøjslinje med ikoner: Animationsstiværktøjer:

I denne værktøjslinje er der følgende værktøjer:

-
 Pegeværktøj. Når dette er aktivt, kan enkelte punkter på animationsstien flyttes.
-
 Tilføj værktøj. Hver gang, der klikkes med venstre museknap, afsættes endnu et punkt i animationsstien.
-
 Sletteværktøj. Når dette værktøj er aktivt, kan der klikkes på et punkt på animationsstien, hvorved det slettes.
-
 Fortrydværktøj. Når der klikkes på dette værktøj, fortrydes den sidste handling.
-
 Afslutikonen. Når der klikkes på denne ikon, afsluttes opbygningen af animationsstien. Der kan vendes tilbage til Animationsstiværktøjer ved at dobbeltklikke på animationsområdet.

En animationssti fremstilles på følgende måde:

- Klik et sted på skærmen
- Forsæt med at klikke flere punkter. Animationsstien vises med nummererede punkter, der er forbundet med en hvid linje:

- Benyt de øvrige værktøjer til at justere animationsstien
- Klik på Afslutikonen for at afslutte fremstillingen af animationsstien
- Nu vises blot animationsstien som en stiplethvid linje. Hvis der klikkes én gang på stien, vil hele stiområdet blive aktiveret (forsynet med otte håndtag). Herefter kan det flyttes som et sædvanligt objekt.

Tip: Hvis du vil redigere stien, så højreklik på stien, og vælg Rediger|Objekt.

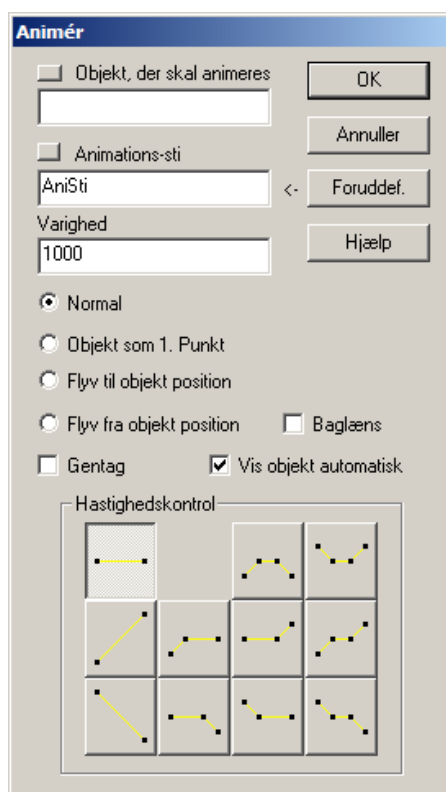
3. En begivenhed, der sammenknytter objektet og animationsstien

En begivenhed, der sammenknytter objektet med animationsstien, kan være aktuel:

- Når der klikkes på en knap
- Når en side er klar
- Når der er forløbet et fastsat tidsrum.

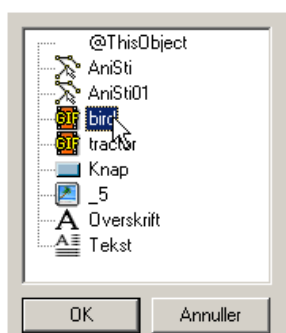
I alle tilfælde fremstilles sammenknytningen i vinduet Begivenheder

- Højreklik på det objekt, du vil have animeret. Vælg menupunktet Begivenheder
- Klik og træk Ved Start-ikonen i det store hvide felt
- Klik på fanen Multimedia i Begivenhedervinduet
- Klik og træk Animerikonen ned i det store hvide felt, hvorefter Animervinduet åbnes:

I dette vindue sammenknyttes objektet med en animationssti. Desuden fastsættes forskellige værdier for animationen.

- Klik på firkanten foran Objekt, der ... Nu åbnes et lille vindue, der viser alle objekter på siden:

- Vælg det objekt, der skal animeres
- Klik på OK for at lukke vinduet.

Nu vises objektets navn i feltet.

Hvis ikke din animationssti er valgt, skal du ind og finde den. Brug samme fremgangsmåde som ved objektvalg. Den vil normalt have benævnelserne AniSti.

- I feltet Varighed angives antallet af tusindedele sekunder, som hele animationen må være. I standardindstillingen er det angivet, at hele animationen varer 1 sekund
- De fire felter: Normal, Objekt som 1. punkt, Flyv til objekt position og Flyv fra objekt position har alle at gøre med bevægelsen til/fra den position, hvor objektet er placeret. Sædvanligvis bør Normal benyttes
- Feltet Vis objekt automatisk bør anvendes, hvis objektet er skjult
- I området Hastighedskontrol kan animationens hastighed bestemmes
- Klik på OK, når indstillingerne er foretaget, for at lukke Animervinduet
- Klik på Lukknappen for at lukke Begivenhedervinduet.

Tip: Der skiftes til Animervinduet ved at højreklikke på det objekt, din animation gælder for. Vælg Begivenheder og dobbeltklik på Animerikonen i det store hvide felt i Begivenhedervinduet.

Afspilning af en lydfil

Det er muligt at få Mediator til at afspille en lydfil på to måder:

1. Når en side vises
2. Når der trykkes på en knap.

Begge dele fremstilles på samme måde: Afspilningen af lydfilen skal placeres i en begivenhed.

1: Lyden afspilles, når der skiftes til en side

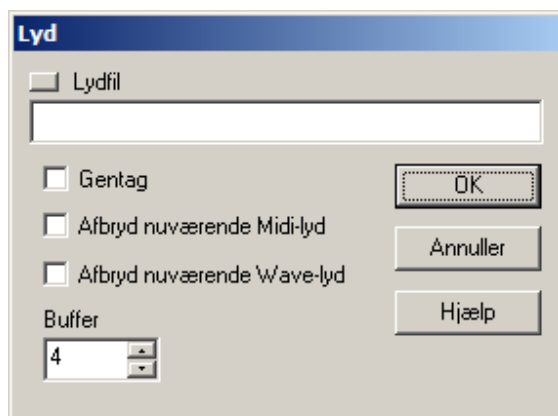
- Skift til den side, hvor lyden skal afspilles
- Tryk på F9-tasten. Nu åbnes vinduet: Begivenheder på side.

Vha. dette vindue fremstilles den begivenhed, der skal udføres, hver gang siden vises.

- Flyt ikonen Ved side klar over i det store felt (har du det derovre allerede?)
- Klik på fanebladet Multimedia, således at ikonen Lyd vises:

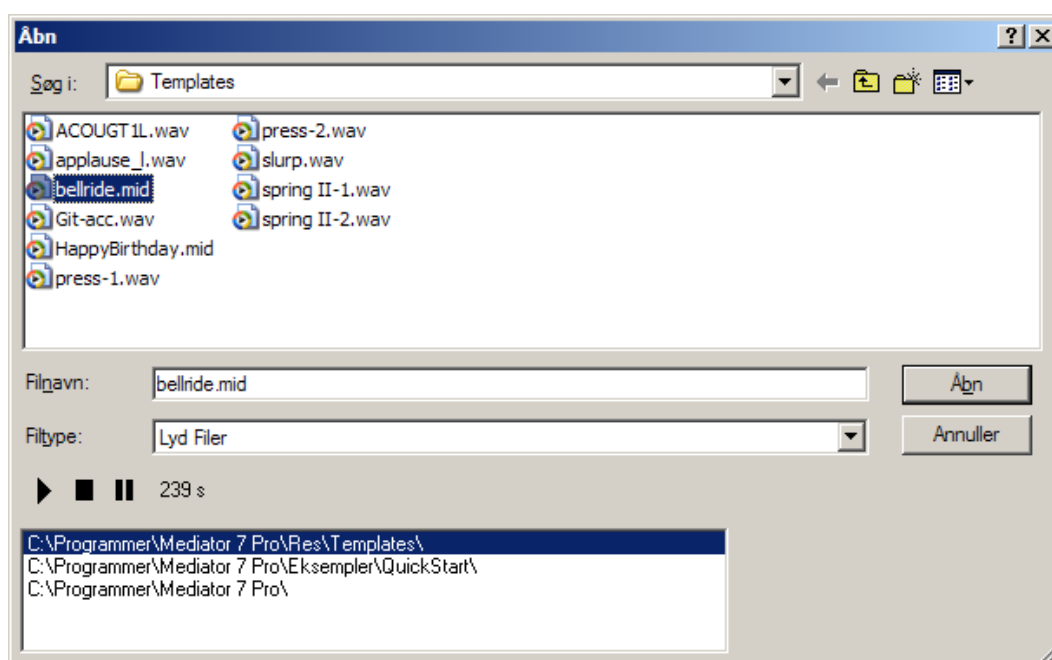
- Klik og træk lydikonet ned i det store vindue. Nu åbnes vinduet Lyd:

Vha. dette vindue findes filen, der indeholder lyden, der skal afspilles.

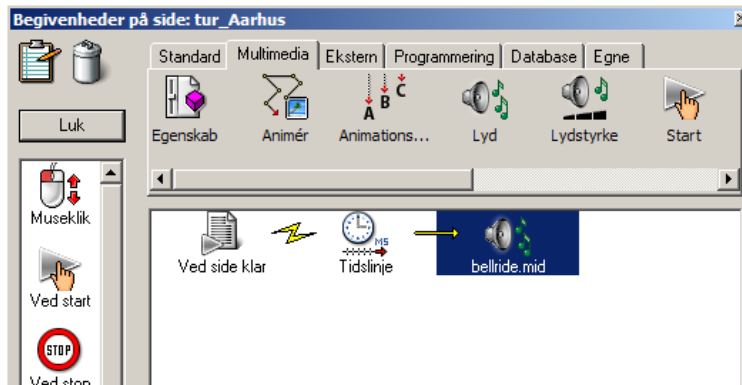
- Klik på firkanten, der er placeret lige ved feltet Lydfil.

Nu vises vinduet Åbn, hvorfra man kan vælge en lydfil.

- Vælg fx lyden bellride i mappen: ... \Mediator 7 Pro\Res\Templates\bellride.mid
- Vha. afspilknappen, der er placeret lige under Filtype, er der mulighed for at høre indholdet af lyd-filen
- Klik på Åbn, når filen er valgt. Nu vendes tilbage til lydvinduet med filens navn angivet i feltet
- Klik på OK for at lukke lydvinduet

- Det store felt i Begivenheder til sidevinduet kan nu se således ud:

- Klik på Lukknappen for at lukke Begivenheder-vinduet.

Øvelser

- Fremstil en tast
- Find og sæt lyden:
... \Mediator 7 Pro \Res \Templates \applause_1.wav
på ved Museklik
- Gem og afprøv din præsentation.

Tip: hvis du vil have en anden lyd på dit objekt, finder du Lydvinduet ved at højreklikke på det objekt, din lyd er sat på. Vælg Begivenheder og dobbeltklik på lyd-ikonen i det store hvide felt i Begivenhedervinduet. Du kan nu finde en anden lyd.

Layout

Masterside

En masterside er en side, der kan genbruges af flere andre sider. Den kan fx indeholde forskellige objekter, der skal benyttes på disse sider. Dette kan være:

- Et baggrundsbillede
- En baggrundsfarve
- En knap, der afslutter præsentationen
- En knap, der skifter til næste/forrige side i præsentationen
- Osv.

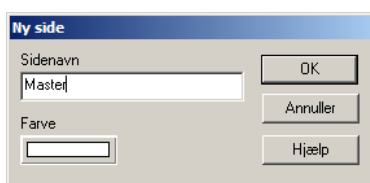
I Mediator kan alle sider være en masterside. Når en side skal vises, undersøger Mediator først, om siden har en masterside. Hvis dette er tilfældet, vil mastersiden blive vist først. Derefter vil objekter på selve siden blive placeret oven på mastersidens objekter. På denne må-

de kan man skjule knapper fra mastersiden, som man ikke vil benytte på selve siden.

Oprettelse af en masterside

En masterside oprettes på samme måde som almindelige sider i Mediator:

- Tryk på Inserttasten. Nu vises Ny side-vinduet:

- Skriv sidens navn. Det kan være en god idé at benytte navnet: Masterside. Der må ikke være mellemrum i sidenavnet. Benyt i stedet tegnet: _
- Vælg evt. sidens farve
- Klik på OK. Nu fremstilles siden, og der skiftes til den.

Øvelser

- Sæt et tekstfelt ind i nederste venstre hjørne med teksten: "Siden er lavet af [Dit navn]"
- Brug gerne en flot skrifttype
- Eksperimentér med skriftstørrelsen:

Brug af en masterside

Når en side skal anvende en masterside, gøres følgende:

- Gå til den side, der skal anvende mastersiden
- Vælg Side|Egenskaber. Nu vises Egenskaber-vinduet:

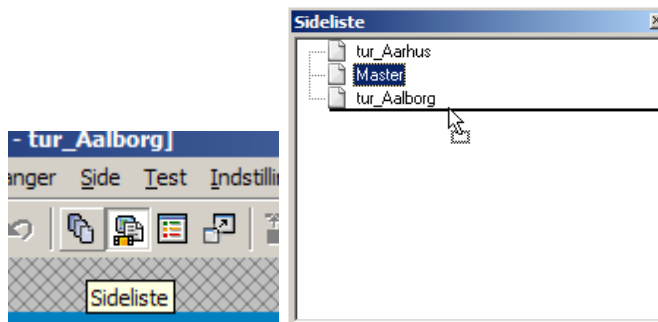
Klik på rektanglet ud for Bund masterside. Nu vises Sidelistevinduet.

- Klik på den side, der skal være masterside
- Klik på OK. Nu vises sidens navn i feltet Masterside
- Klik på OK for at lukke Egenskabervinduet. Nu vil objekterne fra mastersiden vises på denne side.

Flytning af mastersiden i sidelisten

Når der trykkes på F5-tasten, startes afprøvningen af præsentationen. Dette medfører, at den første side i præsentationen vises. Det er derfor vigtigt, at Mastersiden ikke er den første side i præsentationen. Den bør flyttes, fx til at være den sidste side i præsentationen. Dette gøres på følgende måde:

- Klik på Sidelisteikonen i Standardrækken. Nu vises Sidelistevinduet:

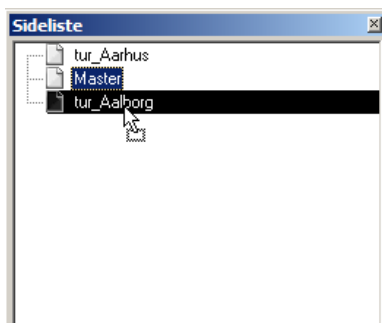

- Placer musens markør oven på mastersidens ikon på listen
- Tryk den venstre museknap ned
- Flyt ikonen. Mens den flyttes, kan man se de to forskellige muligheder for placering af siden:

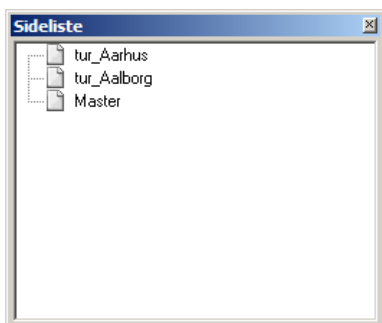
A: Siden placeres, hvor stregen er:

Hvis stregen placeres efter den sidste side, vil siden også blive placeret som den sidste side i Sidelisten.

B: Siden placeres som "datterside" til en side. Betydningen af moder- og datterside vil ikke blive forklaret i dette materiale. I stedet henvises til hjælpefilen i Mediator.

- Slip museknappen ved den ønskede placering af siden. Siden flyttes til den nye position. Det kan fx være:

NB! Følgende placering vil også kunne benyttes ved fremstilling af en præsentation, der består af en menu-side og en række underliggende sider, der alle benytter Mastersiden. Placeringen i Sideliste er da:

Fremstilling af skjulte felter – hotspots

Forfattere af præsentationer benytter ofte skjulte felter. Det er en knap/aktivt område, der ved første øjekast ikke kan ses. Ved at flytte musen hen over et skjult felt vil markøren ændre udseende og dermed fortælle brugeren, at der kan klikkes med museknappen.

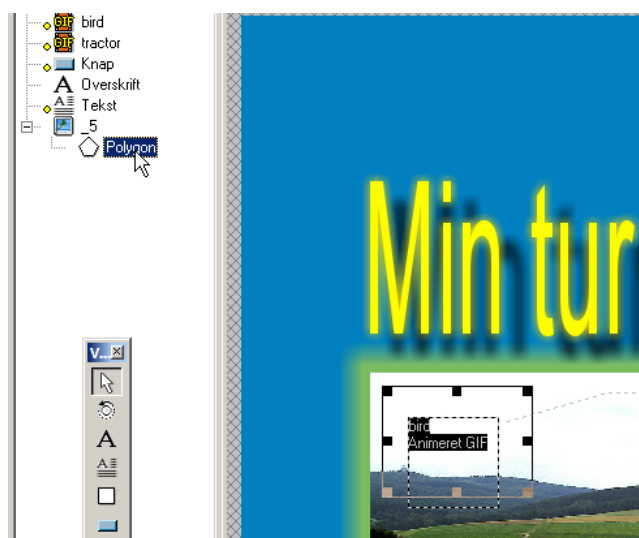
Der kan fx placeres en række skjulte felter på et billede af en klasse. Når der klikkes på et af dem, skiftes til den side, der præsenterer personen, der er klikket på.

I Mediator kaldes et skjult felt for hotspot. En hotspot fremstilles på følgende måde:

- Placer et billede på skærmsiden
- Højreklik, hvorefter lokalmenuen åbnes:

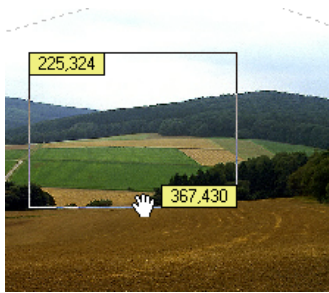

- Vælg Tilføj Hotspot.
- Få hotspotten vist ved at klikke på Polygon på Objektlisten:

En hotspot kan flyttes med musen på sædvanlig måde:

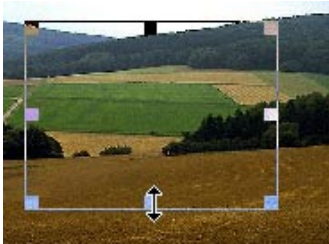
- Placer musen på kanten (markøren bliver til en hånd):

- Tryk venstre museknap ned
- Flyt musen til den ønskede position
- Slip museknappen.

Størrelsen af en hotspot kan justeres med musen på sædvanlig måde:

- Placer musen på et af rektanglets håndtag (markøren bliver til en dobbelpil):

- Tryk venstre museknap ned
- Flyt musen, indtil rektanglets størrelse passer
- Slip museknappen.

Det grå rektangel vises ikke, når præsentationen afvikles i fx testmode.

Tip: Hvis man ikke ønsker, at hotspotten skal have form som et rektangel, kan det ændres på følgende måde:

- Dobbeltklik på hotspotten
- Nu ændres hotspotten til et rektangel med blå sider og hvide hjørner
- Skærbilledet ændres
- Der vises en række knapper i værktøjslinjen Polygonværktøjer:

Værktøjslinjen indeholder følgende ikoner:

	Pegeværktøj. Når dette er aktivt, kan et enkelt hjørne i hotspotten flyttes ad gangen.
	Tilføjeværktøj. Hver gang der klikkes med venstre museknap, afsættes endnu et punkt i hotspottens omkreds.
	Sletteværktøj. Når dette værktøj er aktivt, kan der klikkes på et punkt på hotspottens omkreds, hvorved det slettes.
	Fortrydværktøj. Når der klikkes på dette værktøj, fortrydes den sidste handling.
	Afslutikon. Når der klikkes på denne ikon, afsluttes opbygningen af hotspotten. Der kan vendes tilbage til Polygonværktøjet ved at dobbeltklikke på hotspotten.

Tip: Der kan også laves skjulte felter uden for et billede. De laves blot som et rektangel med samme – eller transparent – farve som baggrundsfarve.

Tilknytning af en begivenhed til en hotspot

Tilknytning af en begivenhed til en hotspot foregår på samme vis som med tilknytning af en begivenhed til et objekt:

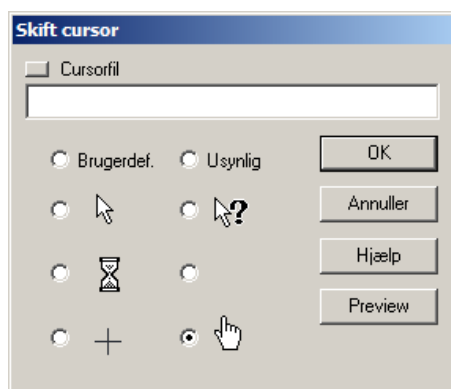
- Klik på hotspotten, så den er aktiv
- Højreklik. Nu vises lokalmenuen for hotspotten
- Vælg Begivenheder. Nu åbnes vinduet Begivenheder
- Fremstil begivenheden på vanlig vis
- Lav fx et sideskift ved museklik
- Klik på Lukknappen for at lukke vinduet Begivenheder.

Ændring af musens markør

I Mediator ændres musemarkøren ikke, når den placeres oven på et aktivt område. Dette kan gøre det vanskeligt at finde en hotspot.

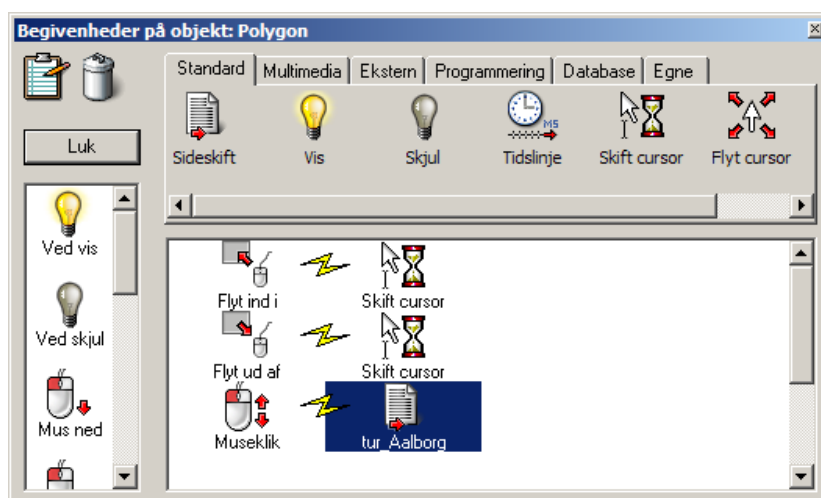
Hvis musemarkøren skal ændres, gøres følgende:

- Aktivér den hotspot, hvor markøren skal ændre udseende
- Højreklik
- Vælg linjen Begivenheder. Nu åbnes vinduet Begivenheder til objekt: Hotspot
- Træk ikonen Flyt ind i det store felt
- Find ikonen Skift cursor på fanebladet
- Træk ikonen Skift cursor ind i det store felt
- Nu åbnes vinduet Skift cursor:

- I dette vindue kan man vælge udseendet af musemarkøren
- Klik fx på den markør, der har form som en hånd med udstrakt finger
- Klik på OK
- Træk nu ikonen Flyt ud af ind i det store felt
- Flyt ikonen Skift cursor ind ved siden af ikonen Flyt ud af
- Vælg pilcursoren.
- Klik på OK for at lukke Skift cursor-vinduet.

Nu bør det store felt se således ud:

De tre linjer med ikoner betyder:

- Skift cursor, når musens markør flyttes ind i området
- Skift cursor, når musens markør flyttes ud af området
- Skift side, når der klikkes inden for området.

Øvelser

- Sæt en begivenhed på hotspotten, der ændrer musens markør til en pil, når venstremusetast slippes.

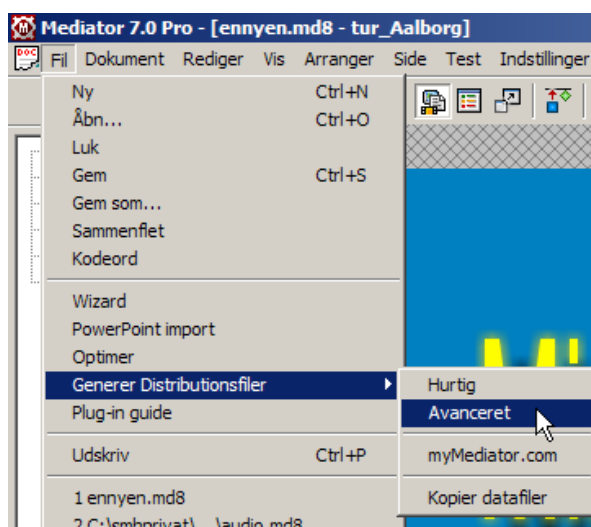
Generering af distributionsfiler

CD-ROM (direkte)

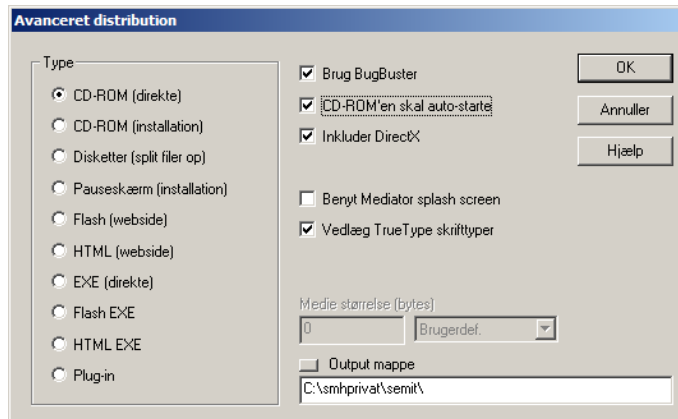
Præsentationen køres fra cd-rommen.

Benyt følgende fremgangsmåde:

- Vælg Fil|Generer Distributionsfiler|Avanceret

- Vælg som vist:

Bemærk: Der bliver automatisk lavet en undermappe med navnet CDROM i den mappe, hvori din præsentation er placeret.

- Klik OK.

Processen starter. Det er en god idé at vedlægge alle skrifttyper. Når processen er færdig, bliver du spurgt, om du vil åbne mappen.

Mappens indhold er nu klar til at blive brændt over på en cd-rom.

EXE (direkte)

Denne metode integrerer alt i en fil, som er nem at maile. Der er ikke mulighed for kopiering af billeder o.a.

Hurtig distribution

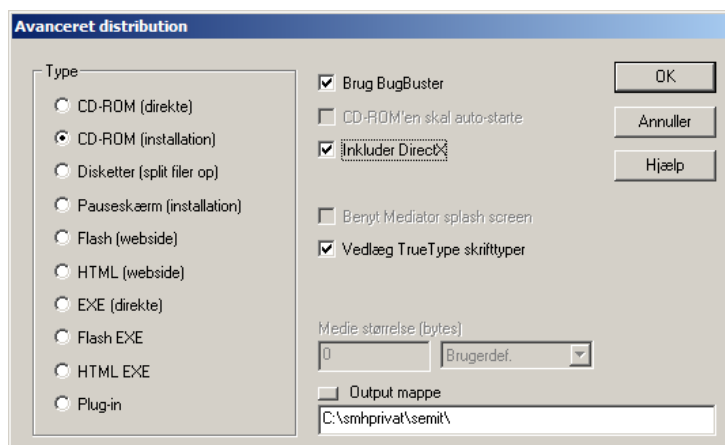
- Vælg Fil|Generer distributionsfiler|Hurtig
- Vælg EXE (direkte) i Hurtig distribution-dialogen
- Angiv en outputmappe. Som standard er præsentationsmappen valgt. Du kan angive en ny mappe eller klikke på Gennemse for at vælge en anden mappe
- Klik OK.

CD-ROM (installation)

Der laves en installationsfil, som anvendes til installation af præsentationen på brugerens pc. Der dannes ikoner i brugerens startmenu og evt. på brugerens skrivebord.

Avanceret distribution

- Vælg Fil|Generer distributionsfiler|Avanceret
- Vælg CD-ROM (installation):

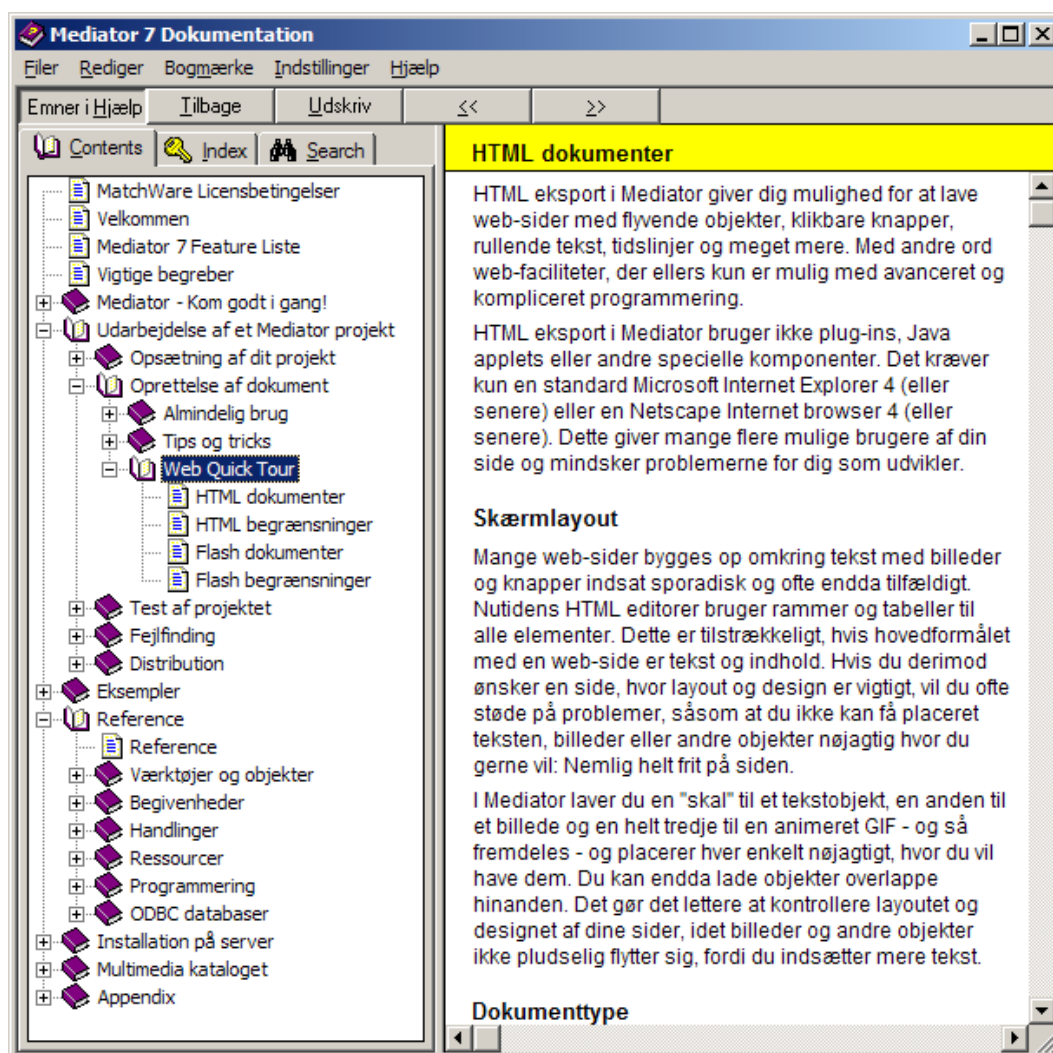
- Angiv en outputmappe. Som standard er præsentationsmappen valgt. Du kan angive en ny mappe eller klikke på Gennemse for at vælge en anden mappe
- Klik OK.

Klik evt. på Hjælp i vinduet Avanceret distribution for at se en nærmere beskrivelse af de enkelte distributionsmetoder.

Hjemmeside og Flash

Inden vi går i gang med en Flashwebseite, er det en god idé at tjekke Hjælp (F1). Heri er der en Web Quick Tour.

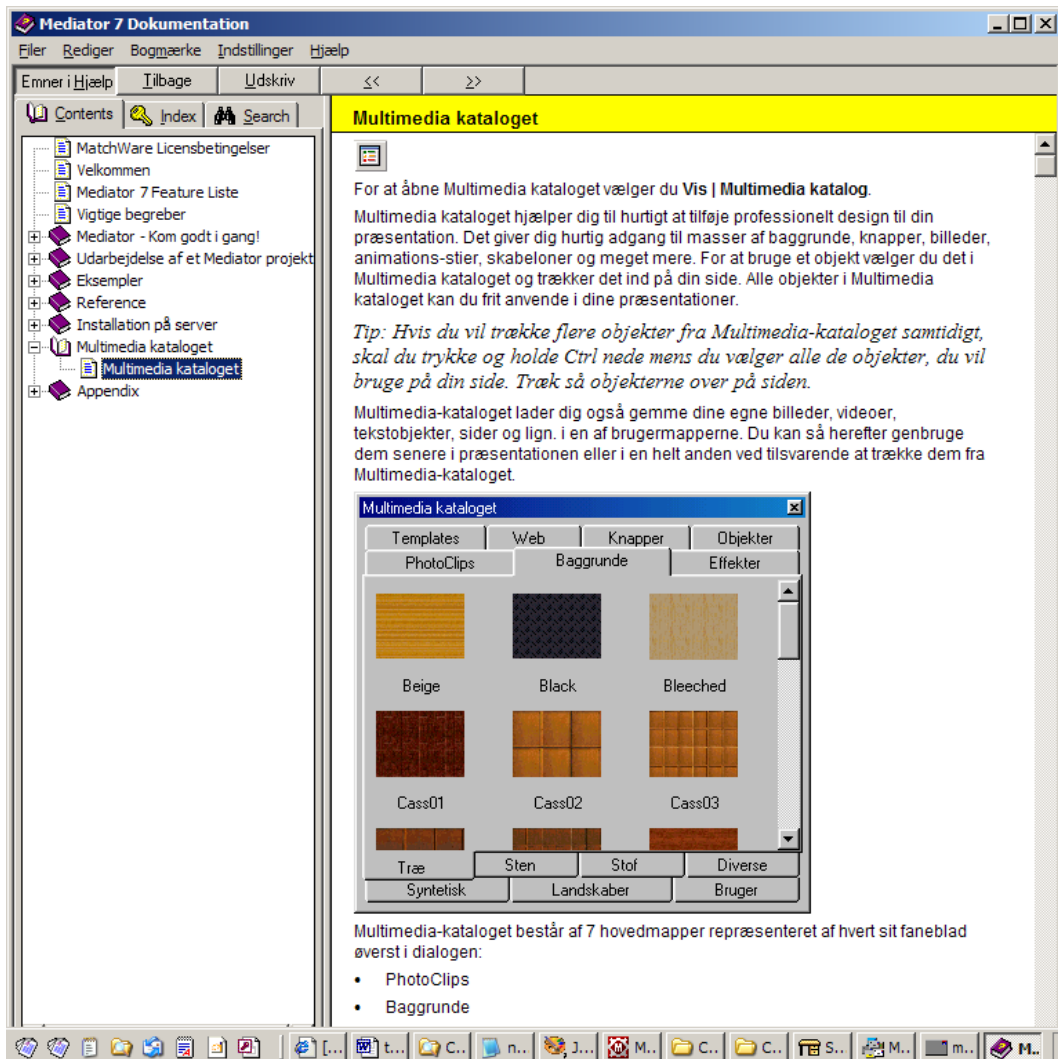
Det er en god idé at starte et nyt dokument med den korrekte type i forhold til det produkt, man vil ende med. Sagt for at understrege, at man ikke bare lige laver et Standard Mediator-dokument om til Flash eller HTML.

Multimediakataloget

En nyskabelse i Mediator er Multimediakataloget. Se en nærmere beskrivelse heraf under Hjælp:

- Tast F1
- Klik på plusset foran Multimediakataloget
- Klik Multimediakataloget:

Øvelse: En Flashwebside

Vi vil i det følgende prøve at oprette en simpel Flash-webseite. Det vil vi gøre for at vise, at Mediator kan lave Flash og websider. Den vil bestå af to sider.

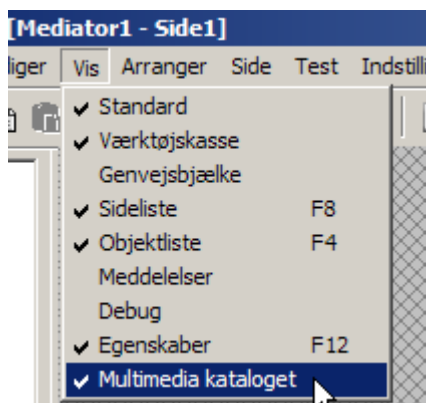
- Lav en ny mappe på din harddisk, hvor du vil gemme præsentationen
- Start Mediator
- Vælg Ny præsentation|Flash
- I vindue: Brugerdefineret: Bredde 750, Højde 480
- Klik på Udfør.

Multimediakataloget

Vi vil nu bruge Multimediakataloget til at vælge et design til vores webside. Dette design vil vi bruge på vores Masterside.

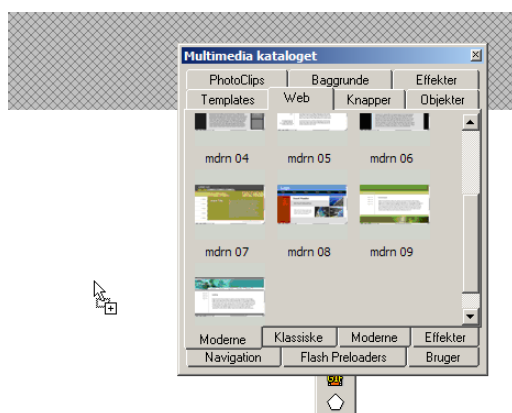
Hvis ikke Multimediakataloget er vist på din skærm, kan du få det vist ved at gøre følgende:

- Vælg Vis|Multimediakataloget:

Du får nu et vindue frem på skærmen med Multimedia-kataloget.

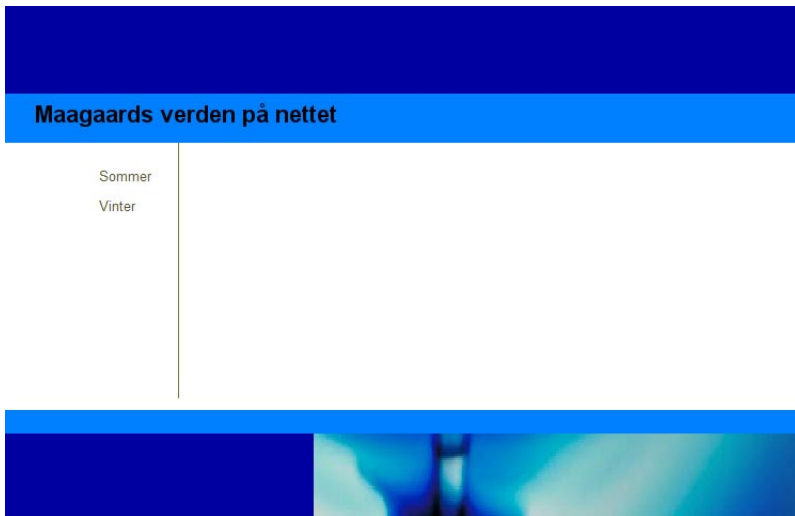
- Vælg fanen Web
- Vælg designet mdrn 09 og træk det ud på dit arbejdsområde:

Der indsættes nu en side i din sideliste.

- Lav denne nye side til din masterside
- Giv rektanglerne på mastersiden nogle nye farver
- Giv websiden en titel
- Tilpas de to menupunkter
- Sæt begivenheder på punkter, så de skifter til den rigtige side
- Indsæt en ny tom side
- Gør mastersiden til Bund masterside for de to tomme sider
- Har du gemt?

Siden kan indtil videre se sådan ud:

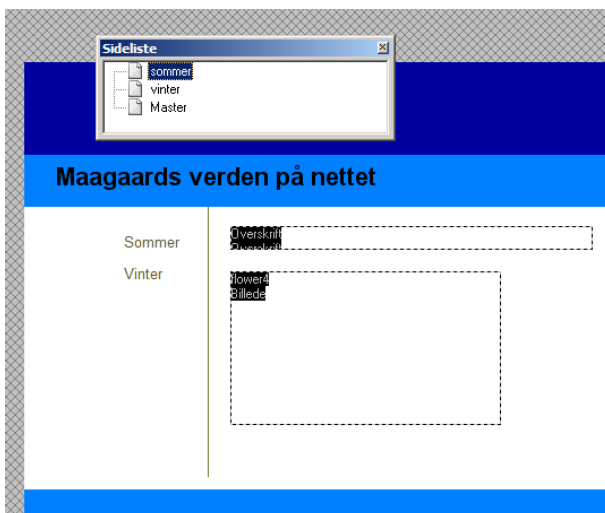

Sæt indhold på

Vi skal nu have sat indhold på vores side: en overskrift og et billede. Til sidst generere en Flashside.

- Indsæt en overskriftstekst på din første side
- Kopiér den over på din side 2
- Brug Multimediakataloget til at sætte et billede på hver af de to sider
- Skjul alle objekter.

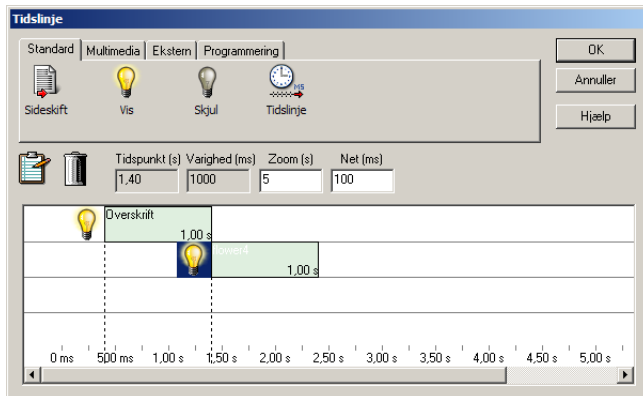
Siden kan nu se således ud:

Få vist dit indhold

Vi skal nu have sat en begivenhed på siden, der ved start viser objekter, en efter en.

- Klik på din forside
- Vælg Side|Begivenheder
- Træk Ved start og Tidslinje ind i det hvide felt
- Sæt begivenheder på som vist:

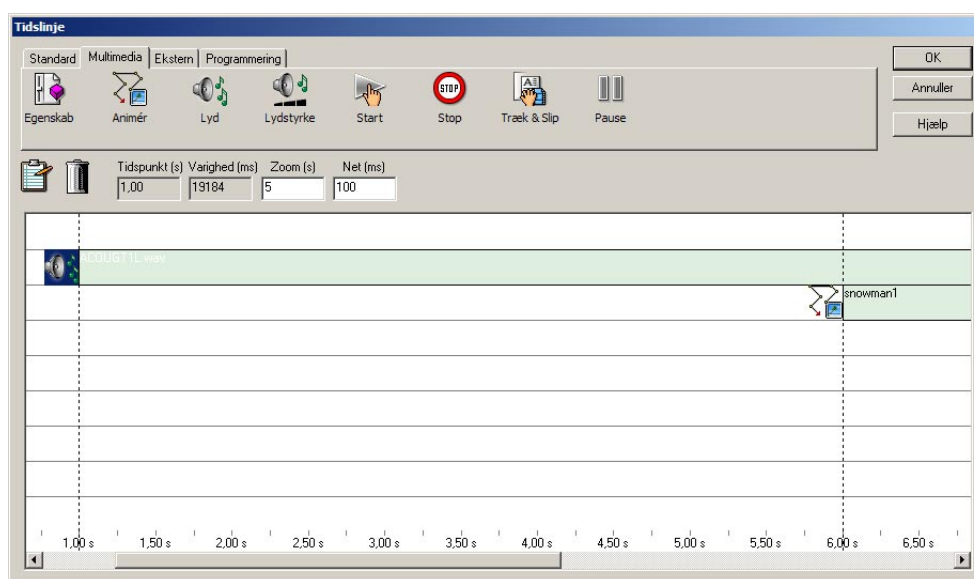

- Gentag proceduren for objekterne på side 2.

Animer med lyd – juhoo!

Prøv at indsætte et billedobjekt og animere det sammen med en lyd eller musik:

- Indsæt en Animationssti
- Sæt en begivenhed på dit billedobjekt, der Ved vis bruger en tidslinje til at afspille et stykke musik og flytte billedet ud af siden
- Der er måske mulighed for at finde et stykke musik i C:\Programmer\Mediator 7 Pro\Res\Templates. (NB! Midiformatet kan ikke bruges på Flashwebsider)
- Gem dit dokument.

Gem som Flashside

Vi vil nu have gemt vores præsentation – dvs. genereret en Flashside.

Inden da er det en god idé at Optimere.

- Vælg Filer|Optimer.
- Gennemse Flashsiden.

Lyd

Tekniske forudsætninger for at arbejde med lyd

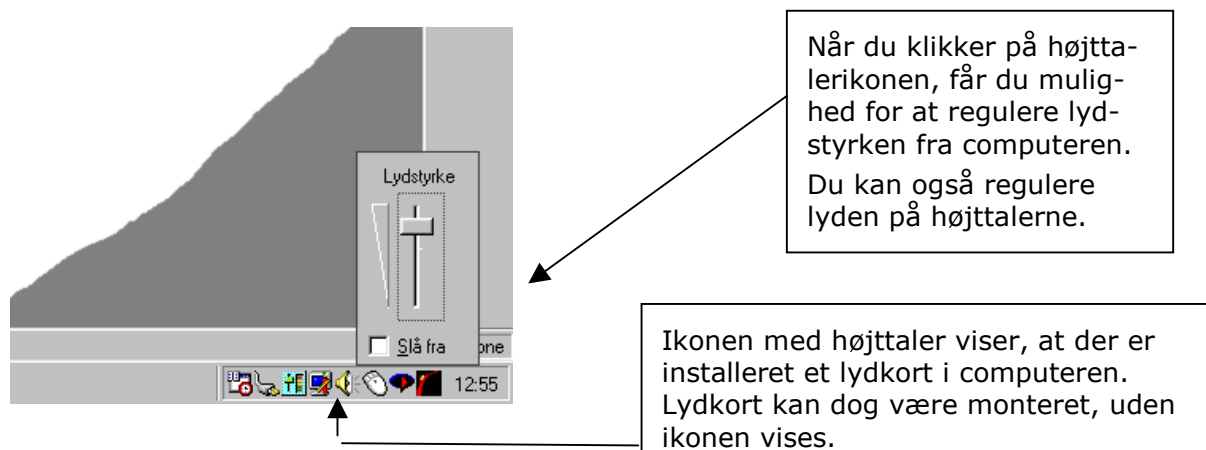
Det er en forudsætning, at den computer, du arbejder ved, er forsynet med et lydkort, og at lydkortet fungerer korrekt. Det spiller ikke så stor rolle, hvilken type lydkort der sidder i computeren, da du i kapitlet skal arbejde med standardprogrammer i Windows 95/98. Hvis kortet er monteret korrekt og fungerer, vil det også fungere til øvelserne.

Computeren skal også have tilsluttet et par højttalere eller et sæt hovedtelefoner.

Du skal også have en mikrofon, som kan tilsluttes dit lydkort. En mikrofon, der normalt anvendes ved båndoptagelser, kan fint bruges; men måske skal der anvendes et overgangsstik.

Når Windows starter, vil der som regel i slutningen af opstarten blive afspillet en lyd, der gør opmærksom på, at computeren nu er klar. Er dette ikke tilfældet, bør du kontakte en edb-vejleder, som kan hjælpe med at teste, om maskinen er udstyret med lydkort, og om kortet fungerer korrekt. Edb-vejlederen kan også vise, hvordan mikrofon og hovedtelefoner tilsluttes.

I første omgang kan du selv kontrollere, om du har en ikon i proceslinjen nederst på skærmen med en højttaler.

Lydoptager

På din computer findes et lille program, der hedder Lydoptager/Audiosampler, se nedenfor. Det er et meget enkelt program, der kun giver begrænsede muligheder for at arbejde med lyd.

Bliver du gennem arbejdet med lyd her i kapitlet inspireret til at arbejde mere med lyd, kan du lære mere under "Lyd" i It-værktøjskassen.

- Vælg
Start|Programmer|Tilbehør|Underholdning|Lydoptager (Windows 98/2000)

Eller

- Vælg
Start|Programmer|Tilbehør|Multimedier|Audio-sampler (Windows 95).

Lydoptager/Audiosampler er et lille program, der bruges til at indspille, indlæse og lytte til såkaldte wave-filer, dvs. filer der har extensionnavnet .wav.

- Start programmet ved at dobbeltklikke på ikonet, som du fremstillede tidligere. Du får følgende på skærmen:

1. Søg til start
2. Søg til slutning
3. Afspil
4. Stop
5. Indspil
6. Glider

Du kan genkende knapperne fra båndoptageren, og programmet virker også på nogenlunde samme måde.

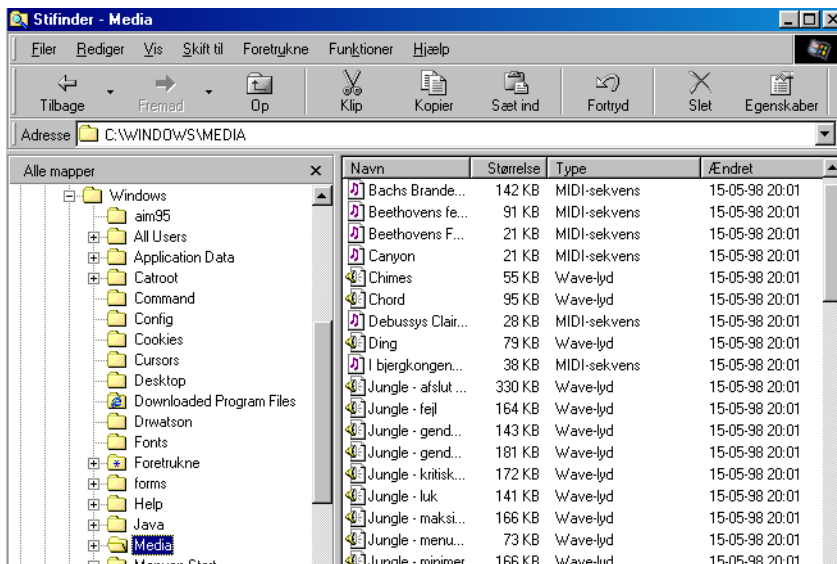
Afspilning

Inden du går i gang med optagelserne, vil det måske være hensigtsmæssigt at eksperimentere med programmet ved at afspille lydfile.

Sådanne lydfile (*.wav) kan du finde i fx undermappen Media under Windows på harddisken (C:\Windows\Media).

Brug evt. Stifinder til at få en liste frem.

Dobbelklik på en af filerne for at høre indholdet.

På nyere computere vil Windows Media Player afspille lyden.

Indspilning

Du skal sikre dig, at mikrofonstikket er sat i den rigtige indgang i lyd kortet. Indgangen er typisk mærket med MIC eller MIC IN.

Indspilningen foregår på samme måde, som når du laver optagelser med en båndoptager. Det vil sikkert være en god idé og nødvendigt at eksperimentere flere gange, før du når et tilfredsstillende resultat.

- Klik på Indspil
- Klik på Stop, når du er færdig med optagelsen
- Klik på Søg til start for at spole tilbage
- Klik på Afspil for at høre resultatet.

Bemærk, du kun kan indspille et minut. Dog kan du optage mere, hvis du i slutsekundet klikker på optag. Så er den klar til endnu et minut.

Hvis du ikke er tilfreds med resultatet, så foretag en ny optagelse uden at gemme. Dette gør du ved at klikke Filer|Ny og svare Nej til at gemme.

Når du er tilfreds med resultatet, gemmer du din fil, så du kan finde den igen. Vær også her opmærksom på forskellen mellem Gem og Gem som.

Redigering

Det sker ofte, at der går et lille stykke tid, fra der er trykket på Indspil, til selve indspilningen begynder, og et sådant tomrum kan med fordel fjernes. Dette gøres vha. glideren og menuen Rediger.

Med glideren finder du det sted, hvor optagelsen begynder (hvor der kommer udslag):

- Vælg Rediger|Slet op til nuværende position, hvorved det tomme stykke fjernes:

I slutningen af en optagelse er der også ofte et tomrum:

- Vælg Filer|Slet fra nuværende position for at slette det tomme stykke.

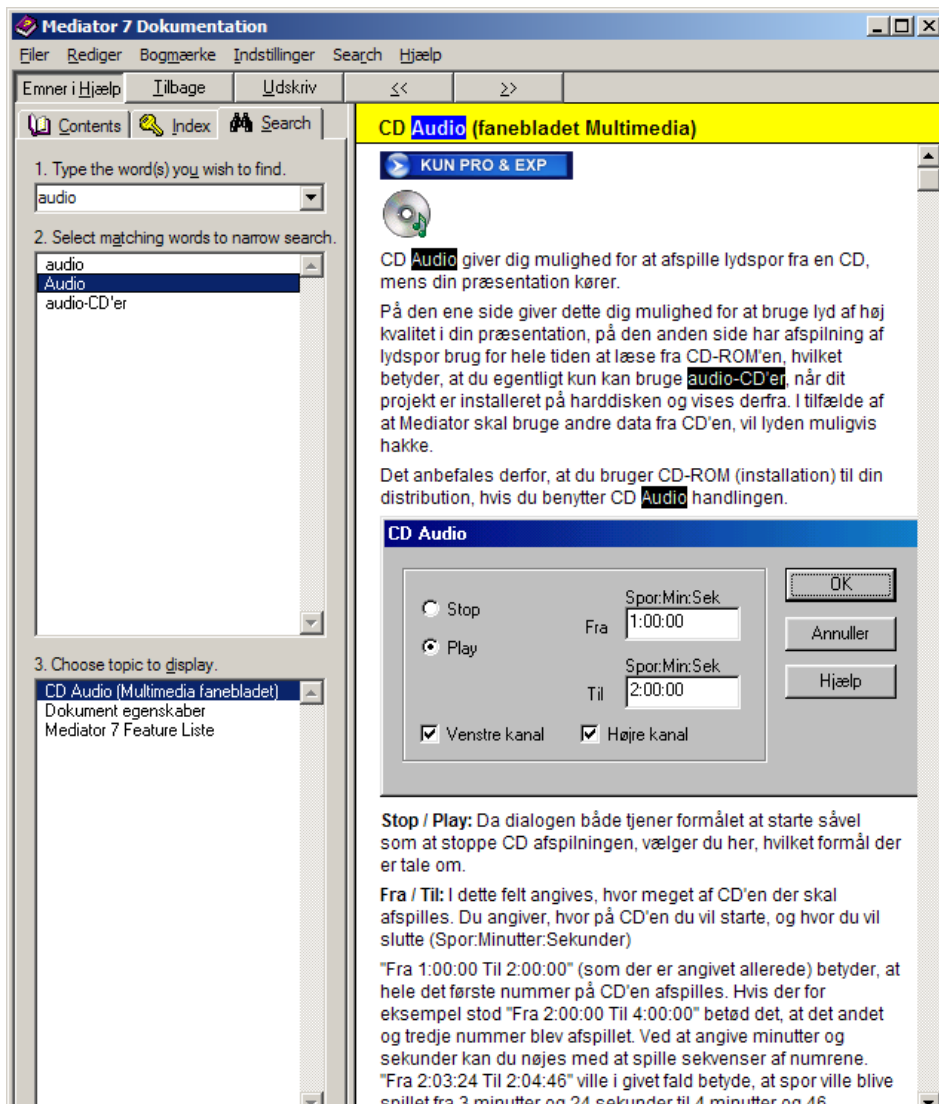
Afspilning af musik under en præsentation

Direkte fra cd

Øvelser

- Lav en ny tom præsentation
- Indsæt en sidebegivenhed, der ved start afspiller et musiknummer fra en audio-cd
- Se evt. i hjælpefilen
- Generér en cd-rom-installation. Installer din præsentation
- Afprøv din præsentation.

Kan din præsentation afspilles med lyd, uden din musik-cd er sat i cd-rom-drevet?

Konvertering af lyd og video

Hvad er almindelig lyd? Det er lyd i formaterne wave (*.wav), midi (*.mid) og MPEG3 (*.mp3). Det er de lydformater, Mediator understøtter.

I afsnittet: "Afspilning af en lydfil" har vi allerede set, hvordan sådan en lyd sættes på.

Hvis du vil have integreret en sang fra en cd i din præsentation, skal du have sangen fra din cd over i wave-format. Da wave er et format, der fylder meget, er det smart konvertere til MP3.

Hvordan det helt konkret gøres er uden for rammerne af denne vejledning. Se mere under "Lyd" i It-værktøjskassen.

På følgende websider kan du finde en del om processen:

Exact Audio Copy:

<http://www.frankix.dk/ds/ds1-2001/fracdtimp3tilcd.htm>

Cdex:

http://www.blaagaardsem.dk/om_seminariet/ikt_afdelingen/vejledning/CDex/

Desuden vil en søgning på programmet AudioGrabber give dig en del link.

Det samme gælder for video.

Oftest vil en video være det format, der hedder AVI. Igen et format, der fylder meget. For videos vedkommende skal man så via en encoder have konverteret til MPEG1 (almindelig videokvalitet) eller MPEG2 (super VHS-kvalitet).

På <http://www.vcdhelp.com/convert.htm> kan du finde en hel del om denne konvertering.

Se mere under "Video" i It-værktøjskassen.

Brug af streaming video og audio

Streaming er et format, der bruges på internettet.

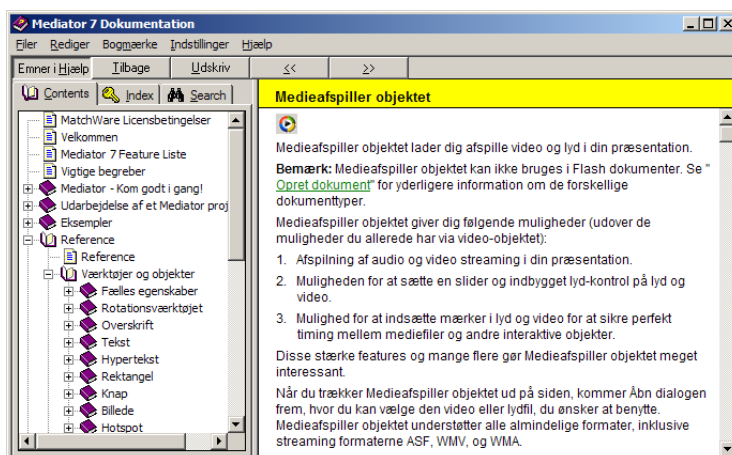
Videoen og lyden er digitale filer, der streames – altså bliver sendt som en datastrøm – til din computer.

Normalt er video- og lydfilet temmelig store, og hvis man skulle vente på, at hele video- eller lydfilet blev hentet ned til computeren – før man kunne se eller høre den – ville man komme til at bruge meget af tiden foran skærmen med at vente.

Streamingfiler strømmer ned til din computer, efterhånden som du ser eller hører dem. På den måde kan du altså komme i gang med at se video eller høre lyd uden først at skulle vente i lang tid.

Streaming audio- og videoobjekter indsættes med Mediaefspillerværktøjet. Mediaefspillerobjektet understøtter alle almindelige formater, inklusive streaming formaterne ASF, WMV og WMA.

Se mere om dette under Hjælp (F1):

Kort fortalt laver man streaming video, fra fx en .avi-fil med Microsofts encoderprogram. Resultatet bliver en fil i fx ASF-format. Denne kan så indsættes med Mediaef-spillerobjektet.

Mediator på nettet – fordybelse

Her er det smartest at orientere sig i starten

Gode sider på Matchware:

Efter en installation er det en god idé at opdatere med seneste service pack, find den på:

<http://www.matchware.net/en/support/servicepacks/mediator7.htm>

På mymediator.com kan du registrere dig og dermed få en plads til din Mediatorwebseite.

Du kan også se, hvad andre har produceret.

Fra <http://www.matchware.net/en/default.htm> kan du vælge at gå til de engelske uddannelsessider:

<http://www.matchware.net/edu/uk/default.htm>.

Et par overordnede artikler

- Søren Langager, Seniorforsker, Institut for Pædagogisk Antropologi, Danmarks Pædagogiske Universitet: "Digitale kundskaber og færdigheder – skolen efter Gutenberg Æraen",
<http://pub.uvm.dk/2002/uddannelse/18.html>
- Ingelise Flensborg: "Læremiljøer eller Learning Environments – nogle oplevelser og tanker fra Boston",
<http://www2.sitc.dk/nnp/nnp2.nsf/d01c0364b00f2c1e412567300048240a/5d3b2a2bb8dd186b41256922003ccee?OpenDocument>

Gode artikler om brugen af multimedier

- Pia Jønsson, Visionik: "En global skive – interaktiv formidling til undervisningsbrug"
<http://design.emu.dk/artik/99/global.htm>

Om planlægningen

- Lene Nielsen, Visionik: "Fasemodellen – en udviklingsmodel til planlægning af hjemmesider"
<http://design.emu.dk/artik/99/fasemodel.htm>
- Julia Gardner, UNI•C: "Papirprototyper – hvad er det?"
<http://design.emu.dk/artik/00/34-papirproto.htm>
- Lene Nielsen, Kandidatstipendiat, Institut for Informatik, Handelshøjskolen i København: "Scenarier som udviklingsværktøj – 2"
<http://design.emu.dk/artik/02/40-scenarier.htm>
- Susanne Axelsen, UNI•C: "Navigation"
<http://design.emu.dk/artik/00/22-navigation.htm>

- Lene Nielsen, Visionik: "Metoder til brugertest"
<http://design.emu.dk/artik/99/testmetoder.htm>